

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

De zetel dezer Vereeniging wordt met 1 Mei e.k. verplaatst van K. Voorhout 6 naar Smidswater 10, Den Haag.

INHOUD: Studie-Commissie van „Oost en West”.
— Oproep tot steunverleening aan werklozen in Nederlandsch-Indië. — Hoofdbestuursvergadering. — Indische steden. — Hugo de Groot. — Boekbespreking. — Jaarverslag. — Een Javaansch mysticus overleden. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Nagekomen Berichten. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 5 tot 12 April 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

- I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.
 - II. Bij betaling van f 15.— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:
 - a. afhalen van boot of trein;
 - b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
 - c. volledige behartiging van studiebelangen;
 - d. financieel beheer.
- Madere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Oproep tot steunverleening aan werklozen in Nederlandsch-Indië.

Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage moge opnieuw langs dezen weg een dringend beroep doen op het saamhorigheidsgevoel en de offervaardigheid van de Nederlanders hier te lande en in het buitenland — inzonderheid van de Indische verlofgangers en gepensioneerden — tot leniging van den nood, ontstaan door de toenemende werkloosheid onder de verschillende groepen der bevolking van Ned.-Indië. Welk een omvang dit euvel heeft aangenomen, moge blijken uit de volgende cijfers, betreffende de werkloosheid onder de Europeesche bevolking in Ned.-Indië. In Februari 1931 telde men 2400 werklozen, in December 1931 3110, in Juli 1932 3390 en in Februari 1933 5320. Met deze cijfers voor oogen behoef het geen verdere toelichting dat versterking van de middelen, die noodig zijn om de ergste gevolgen der werkloosheid eenigermate te verzachten, dringend noodig is in den meest volstrekten zin des woords. Geldelijke bijdragen — liefst vaste maandelijksche bijdragen — tot leniging van den heerschenden grooten nood zullen door voornoemd Comité gaarne in ontvangst worden genomen ter overmaking aan het Centraal Comité voor steun aan werklozen te Batavia. Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië.

Postgiro no. 498000.

's-Gravenhage, Maart 1933.

Adres: Penningmeester, Bentinckstraat 31. Secretaris, Bentinckstraat 121.

Hoofdbestuursvergadering

op Zaterdag 29 April e.k. ten 1 u. 30 in het gebouw der Vereeniging, Smidswater 10.

Punten van behandeling.

1. Opening;
2. Notulen (Zie K.W. 8 December '32, No. 49);
3. Jaarverslag. Rekening en verantwoording 1932 met rapport Verificatie-Commissie. (Zie K.W. 16 Maart 1933, No. 11);
4. Begroting 1933. (Behoort bij Jaarrekening, enz. Zie K.W. 16 Maart '33, No. 11);
5. Koloniaal Weekblad, met nota van het Dagel. Bestuur;
6. Voorstel afdeling 't Gooi, nopens intensivering der werkzaamheid van de Vereeniging, met prae-advies van het Dagel. Bestuur;
7. Voorziening vacatures Hoofdbestuur door periodiek aftreden;
8. Datum en plaats der jaarl. Algemeene Vergadering;
9. Rondvraag en sluiting.

De Algemeene Secretaris, VAN DER BRUGH.

N.B. Nota en prae-advies, genoemd bij de punten 5 en 6, worden afzonderlijk toegezonden. Bij verhindering plaatsvervangend verzocht.

Indische steden.

Soerabaia.

II.

Soerabaia is.... warm, maar de omstandigheid, dat men in een goed uur met de auto in het gebergte is, in koele streken met goede hôtels en aantrekkelijke landhuizen, vergoedt veel. Bovendien heeft men in Soerabaia de beschikking over twee geheel up to date ingerichte zweminrichtingen, één met zout- en één met zoetwater. Maar laten wij eerst nog even vaststellen, dat de gemeente Soerabaia een eigen bronwaterleiding exploiteert, waardoor een ieder van zuiver drink- en badwater wordt voorzien.

Soerabaia telt op het oopenblik om en nabij 400.000 inwoners, waarvan ongeveer 30.000 Europeanen. Deze wonen in rustig gelegen villa-wijken, op Goebeng, het zuidelijkste deel van de stad, op Koepang, Sawaan, Darmo, en Ketabang, de moderne woonkwartieren, waar de huizen vaak met architectonische zorg zijn opgezet rondom goed onderhouden parken en plantsoenen. De geheele stad wordt des avonds tot den volgenden ochtend, electrisch verlicht en biedt dan op zeer vele punten een fantastisch beeld van majestueuze tropenweelde. Zonnearmte, frisschie lucht, zuiver drinkwater, goede wegen en straten, een perfecte gemeentereinigingsdienst, overvloedige verlichting, een tot in de puntjes georganiseerde gezondheidsdienst met een staf van medici en beschikkende over een serie dienst- en ziekentransport-auto's, dat zijn even zovele factoren, die het sterftcijfer onder de te Soerabaia levende Europeanen laag hebben gehouden.

Soerabaia bezit ook vele groote ziekeninrichtingen, zooals de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting met tal van speciale afdelingen, voorts het aan de Darmo-Boulevard schitterend gelegen ziekenhuis der Soerabaiaasche ziekenverpleging, een particuliere instelling, — in Soerabaia kwam zéér veel door particulier initiatief tot stand —, met vrije dokterskeuze, een speciaal Röntgenpaviljoen en een kind ziekenhuis. Het Leger des Heils heeft voorts nog een kraamvrouweninrichting en de Katholieken hebben een eigen groot, niet minder modern ingericht ziekenhuis.

Op onderwijs gebied is Soerabaia niet minder slecht bedeed. Behalve een H.B.S. met vijfjarigen cursus zijn er tal van uitstekende lagere en voortgezet lager-onderwijsscholen, terwijl er ook particuliere schoolverenigingen zijn die een voortreffelijke reputatie genieten. En dan is er nog de

Het risico voor U alléén te machtig.... samenwerking met duizenden anderen is noodig. Levensverzekering is gezamenlijk risico dragen. Inlichtingen

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31a 5383

Gemeubileerde Landhuisjes te huur
op de Veluwe, temidden **BOSCH en HEIDE**

In voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. J. KEMPS
1e v. d. Boschstraat 4

DEN HAAG
TELEFOON 772180 5094

Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West”

Centraal Kamerverhuurkantoor
Noordeinde 18a. Telefoon 114224.

Uw raadsman bij **HUUR en VERHUUR** van **GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.**

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

J. H. Strik & Zoon - Den Haag
Paviljoensgracht 16
Tel. 113252 — Giro 156429

Handel in Wild en Gevogelte
Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd
Thuisbezorging zonder prijsverhoging 5396

Café-Restaurant
„**HET HOF VAN BERLIJN**”
Papestraat 32, Den Haag — Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,
5287 **HENK SLOENHEK**

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleggeld f 3,50 — f 4,50 per dag 5101

Stovia, de school tot opleiding van inlandsche artsen!

Laten wij hier nog even iets van de geschiedenis van Soerabaia mogen vertellen. Wij leven in den regel in Indië zoo hevig en intens het *heden*, dat we voor de historie maar weinig aandacht hebben en toch geeft de kennis der geschiedenis van een stad aan zoovele punten nog vaak een aparte bekringing.

De stichting der stad Soerabaia klimt op tot het midden der 15e eeuw; zij wordt toegeschreven, — ook blijkens het historisch overzicht van den groei der stad in de Encycl. v. N.-Indië, — aan Radèn Rachmat of Soenan Ngampèl, zoo genoemd naar de thans nog bestaande kampoeng Ampèl, waar hij zich vestigde en waar hij in 1467 overleed. De door hem aldaar gebouwde moskee werd het middelpunt der stad, die, dank zij hare gunstige ligging aan zee en aan eene bevaarbare rivier, tot aanzien kwam onder de regenten van Soerabaia, leenvorsten van het rijk Demak en later ondergeschikt aan Mataram. In 1743 werd het regentschap door den vorst van Mataram afgestaan aan de Compagnie; de hoofdplaats Soerabaia was van dien tijd af de zetel van den gezaghebber van Java's Oosthoek, na in 1677 tweemaal op Taroena Djaja door de troepen der Compagnie veroverd te zijn geweest. In het laatst der 18de eeuw was de stad reeds eene belangrijke handelsplaats. Onder Daendels maakte de aanslibbing van de kali Mas het reeds noodig de havenhoofden van de rivier belangrijk te verlengen en de rivier zelve uit te diepen. Deze landvoogd stichtte aan het rechter havenhoofd een steenen fort en liet een constructiewinkel voor militaire doeleinden bouwen.

Onder het bestuur van den Gouv.-Gen. Graaf van den Bosch, werden uitgebreide plannen ontworpen tot verdediging der stad tegen een buitenlandschen vijand. Deze plannen kwamen in 1835 en volgende jaren grootendeels tot uitvoering. Aan de West- en Zuidzijde der stad werden wallen opgeworpen en op den Oostelijken oever van de kali Mas werd de citadel Prins Hendrik gebouwd.

Van deze vestingwerken, die nooit geheel zijn voltooid, is thans weinig meer over; de wallen zijn geslecht en de grachten gedempt. Het fort Prins Hendrik is in 1893 als zoodanig opgeheven; de gebouwen werden, met uitzondering van enkele gedeelten, in genoemd jaar aan het civiele bestuur overgegeven. In 1915 werden zij in gebruik gesteld voor de uitbreiding der Staatsspoorwegen in verband met de nieuwe haven.

De Oostelijke oever der kali Mas, waarop deze vestingwerken zich bevonden, is geheel bebouwd. De tram langs dezen oever loopt door tot aan de Oedjong ter hoogte van het marine-etablissement, bestaande uit een ruim bassin met drijvend dok, werkplaatsen, sleepellingen, magazijnen en woningen voor het talrijke personeel bij het etablissement werkzaam. Het is in 1891 uitgebreid met de fabriek voor de marine en het stoomwezen, die in gemeld jaar uit de stad naar het marine-etablissement is overgebracht. Het daardoor in de stad vrijgekomen terrein is thans ingenomen door entrepôt-lokalen. Aan de uiterste punt van de landtong aan den rechteroever van de rivier, de Oedjoeng genaamd, ligt een kustbatterij, ter verdediging zoowel van den ingang van de rivier als van dien van het bovenbedoelde bassin en ter bestrijking van de reede.

De kampoeng Ampèl, de oorsprong der stad, ligt midden in de Arabische wijk. Het is thans eene zeer welvarende kampoeng, in welcher midden zich de oude moskee met hare hooge minaret verheft, ten Noorden waarvan men de Javaansche begraafplaats aantreft, waar het graf is van Radèn Rachmat. In deze wijk is in 1868 eene nieuwe, fraaie moskee opgericht.

Het Chineesche kamp bereikt men, indien men bij de Rode brug in Oostelijke richting de kali Mas overgaat. Het strekt zich ver langs den Oostelijken oever uit; men vindt er een aantal goed gebouwde steenen huizen, drie groote pasars, n.l. pasar Glap, Bong en Kalianjar-Koelon, een Chineeschen tempel en vele welvoorzene Chineesche toko's. Het Maleische kamp behoort gedeeltelijk tot de Chineesche wijk, gedeeltelijk tot de gemengde wijken voor inlanders, Arabieren en andere rassen. In deze omgeving is de groote pasar Pabéan gelegen, de grootste van Soerabaja.

Voor de Mooren, Bengaleezen en Arabieren zijn geene afzonderlijke wijken aangewezen. Zij wonen verspreid dooreen in wijken, algemeen bekend onder den naam van Arabische wijken, gelegen aan de beide oevers van de Pegirian-rivier, waar thans

ook Chineezen eene wijk bewonen, waarbinnen de groote pasar Kapasan is gelegen.

In de wijken voor Vreemde Oosterlingen bestemd, wonen ook vele inlanders, die er allerlei takken van nijverheid uitoefenen.

Bij het plein voor het Paleis van Justitie begint de eigenlijke nieuwe stad, welke zich Zuidwaarts tot voorbij Goebeng uitstrekt. Ongeveer in het midden ligt het station Soerabaja van den Staatsspoorweg, dus ongeveer in het nieuwe gedeelte, dat bijna geheel wordt ingenomen door woonhuizen en villa's voor Europeanen, hotels, enkele schoolgebouwen, waartusschen ook nog kampoengs der inlanders gelegen zijn. Een der voornaamste Europeesche wijken is de wijk Simpang, tusschen den grooten postweg en de Soerabaja-rivier, die zich iets beneden Simpang, n.l. bij de Gèntèng-brug in kali Mas en kali Pegirian verdeelt. Een der voornaamste gebouwen in dit gedeelte der stad was de residentswoning, een ruim gebouw van den gezaghebber van Java's Oosthoek. Aan de achterzijde wordt het rijk beschaduwde erf bespoeld door de Soerabaja-rivier; aan de voorzijde ziet het uit op een in 1860 aangelegd park, met een steenen beeld, dat uit de ruinen van Modopait afkomstig en Djaga Dolog, dat wil zeggen: bewaker der boomen genaamd is. Voor den Javaan is het een voorwerp van godsdienstige vereering. Op korten afstand ligt de reeds eerder genoemde groote Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting (C.B.Z.), een Gouvernementsinstelling. Er is ruimte voor 400 zieken; burgerlijke en militaire ambtenaren en particulieren kunnen er verpleging vinden, terwijl de polikliniek dagelijks door tallozen wordt bezocht.

De omgeving van Soerabaia biedt volop gelegenheid tot het maken van tochten en de Soerabaianen, die het even doen kunnen, gaan dan ook geregeld week-end'en, hetzij in Tosari, in Prigen of Lawang, dan wel in het mooi-gelegen Songoritti, in Batoe, boven Malang.

Op de Zaterdag en Zondag is het dan ook betrekkelijk stil in Soerabaia, maar in de week is de stad vol leven en vertier, zooals men trouwens mocht verwachten in een stad, die de eerste handelsstad van Indië is en die als havenstad met eere wordt genoemd in de rij der groote havens van het Verre Oosten.

Hugo de Groot

in dienst der Oost-Indische Compagnie
en zijn belangstelling voor de Indische Zaken.

Bij de herdenking van zijn 350sten geboortedag
op 10 April 1933
door A. Hallema.

III. (Slot.)

De geschiedenis heeft den grijzen staatsman wel volkomen in 't gelijk gesteld: de W. I. C. heeft steeds meer het karakter van een kaapvaartmaatschappij dan van een handelslichaam gehad. Maar dat Oldenbarnevelt geld zou aangenomen hebben van Spanje „om de West Indische Compagnie te beletten“, dat kon De Groot absoluut niet aannemen, bewijzen veel minder, te meer daar hij „van gheen secreten van den Advocaet en wist, alsoo hij aan De Groot noyt syne correspondentie en hadde geopenbaert.“ Doch wel had hij verschillende ondernemingen en strevingen van Oldenbarnevelt wat „suspect“ gevonden, hem dit ook wel gezegd, zonder dat zulks tot conflicten behoefde te leiden, omdat het op verschil van inzicht berustte. Vandaar dat Hugo de Groot later in zijn kerker te Loevestein dan ook in de aldaar te boek gestelde „Memorie van mijne intentiën“ zijn houding, die veel meer anti-Spaansch was dan die van den Landsadvocaat, aldus verdedigde:

„Jegens Spaignie ende haere adherenten ben ick altijd ten uysterste geresolveert geweest om de Barbarische wreedtheden, die dese Landen door de Spaigniaerden sijn overgecomen. Hierom heb ick alles helpen vorderen, dat de Spaigniaerden conde tegen sijn, alles helpen omstooten daeruyt zij bij eenige consequentie conden zijn gebaet. De vlijdt, bij mij aangewent tot conservatie van den handel van Oost Indie is *velen beken*; ende omdat ick vreesde, dat het faueur de Australsche Compaignie bij eenige van de Vergadering van Hollant toegedragen, niet sonder schijn van recht de Compaignie van Oost Indië hinderlijk soude connen sijn, soo hebbe ick de saecke gebracht aen de Vergadering van de Staten Generaelende aldaer alles nae mijn beste vermogen tot conservatie van voors. Oost Indische Compaignie gedirigeert. Alles nu met oordeel inzyende, inclineer ick om te geloven, dat de Advocaat, Sal. Ged. ende anderen de Compaignie van

Oost Indie met de woorden van het Octroy wat hebben willen intimideren, om daerdoor deselve te bewegen tot een goede uytcoop van de gerechtigheit van de Australsche Compaignie, welke voet van uytcoop buyten twijfel de beste was. In 't stuck van de *West Indische Compaignie* was d' Advocaet deurgaens wat diffieijl, vresende off de intentie van de aenleggers (waeronder Husseling ¹), die sijn credijt verloren hadde, de yverighste was) soude sijn, *haer te begeven tot rooverije*, jegens het tractaet van de Trefves ²) — Ick evenwel zyende, dat de Coning van Spaignie daerdoor con werden gecreucht, menende oock dat de saecke wel soo soude werden beleyt, dat de rupture van de Trefves in West Indie soo wel als in Oost Indie, niet bij onse schuldt soude toecomen, maer bij de schuldt van den Spaigniaert, ons weygerende, dat rechtmatig, te weten: vrijen handel in de plaetsen, daer hij geen castelen en heeft, heb de saecken in alle getrouwicheyt gefaciliteert, met vaste intentie van daer niet uyt te scheidten, eer dat ick 't voorgenomen werck soude hebben geëffectueert.“

Dit was het standpunt van Hugo de Groot ten aanzien van de Indische Compagniezaken en men ziet duidelijk uit de geciteerde verklaringen, confessies en andere authentieke bescheiden, dat het nog al wat afweek van dat door Oldenbarnevelt ingenomen, al was deze de promotor van de V. O. C. Zulks bleek ook na 1621, toen inmiddels de W. I. C. ook haar octrooi en monopolie gekregen had, Oldenbarnevelt al een paar jaar ter ziele en De Groot zijn kerker ontvlucht was, maar de laatste in het buitenland nog trouw en opmerkzaam het oog gericht hield op wat hier te lande en in de Indiën gebeurde of zich daarover door zijn magen en vrienden liet inlichten. In zijn eigen correspondentie bezitten we daarvan ook de bewijzen.

Zoo had hij gaarne gezien, dat de oogappel onder zijn kinderen, de geliefde en beminde zoon Pieter, later niet zonder recht geheeten digno patre filius dignissimus, (de waardigste zoon van een waardigen vader), zich na beëindiging van zijn rechtsstudien te Amsterdam zou vestigen, om daar als advocaat van de Kamer Amsterdam in rechten op te treden voor de V. O. C. Dat zulks niet geschiedde, lag aan zijn politieke tegenstanders. Zelf schreef hij nog in 1640 over de bezwaren tegen een voorgestelde fusie tusschen de Engelsche en Nederlandsche Oostindische Compagnie, die niet dan in 't nadeel van de onze kon zijn. Zoo oordeelde ook De Groot, „Want“, schreef hij, „de Engelschen zoeken te gaan koopmansgewijs, de Hollanders oorlogsgewijs. De Engelschen zoeken gereed voordeel te trekken, de Hollanders voor altoos hun zaken vast te stellen. De zaken van de Oostindische Comp. der Ver. Nederlanden zie ik uitstekend bestuurd en dat bestuur zal nog steeds beter worden, waartoe ik gaarne helpen zou. De verzwakking van het crediet en de middelen der Engelsche Oostind. Mij. ontstond als gevolg van de gedwongen leeningen aan den koning, die geld noodig had om de Schotsche onlusten te onderdrukken. Hier zou dus de Nederlandsche Oostind. Comp. de Engelsche uit het moeras moeten trekken en dat achtte De Groot in 't belang van den overzeeschen handel van zijn oude vaderland niet gewenscht. De Engelschen zouden echter de weigeren later wel uitspelen als een der redenen tot oorlogsverklaring in den eersten zeeoorlog met ons land, temeer daar door de afgewezen vereeniging ook de Ambonsche kwestie niet opgelost kon worden.

Intusschen heeft De Groot in 1640 over deze zaak verscheidene brieven met zijn magen en vrienden gewisseld en drong hij er wel op aan, dat de Engelschen niet geheel tegen zich in het harnas te jagen maar inzake de Oostindische zaken met hun tot een overeenkomst te geraken of een modus vivendi te treffen, want, gaf hij in bedenking, de Engelschen hebben voor dezen den Spanjaarden in Indië goede diensten bewezen en zouden daarin mogelijk eens kunnen voortgaan.

In 1644, het jaar waarin zooveel wrijving ontstond over de al- of niet verlenging van het octrooi der V. O. C., was De Groot ook weer in drukke correspondentie met zijn zwager Nicolaas van Reigersberch, die hem had meegedeeld, dat het octrooi nog maar steeds niet verlengd werd, omdat vele vroedschappen in de steden, tevens bewindhebbers van de Westind. Comp., op de vereeniging met deze maatschappij met de V. O. C. aandrongen en daarom de verlenging van het octrooi der laatste Comp. tegenhielden. De Groot uitte zijn bevreesing over deze weigering, want, schreef hij, er is voor 's lands belang veel aangelegd, dat de V. O. C. op zich zelf blijft bestaan en haar gebied in de Oost verder uitbreidt en intensiever exploiteert. Zijn zwager was het daarmede geheel eens en toen nog in het laatst van October 1644 aandrang of bleef aandringen op de fusie van de V. O. C. en W. I. C., waar van de eerste zich met hand en tand tegen een dergelijke vereeniging verzette, deelde hij De Groot mee, dat de W. I. C. dan met een ondersteuning in geld genoeg nam, daaraan als zijn meening toevoe-

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

gende, dat de V. O. C. wel niet veel goed geld naar kwaad zou gooien, want de W. I. C. was met weinig niet te helpen! De hoop der bewindhebbers van de W. I. C. was gericht op de schatten van de Zuidzee-Compagnie, want zonder goudmijnen viel in deze vennootschap de exploitatie bezwaarlijk. Jammer echter dat ze meer beloofden dan gaven en dat het ondernemingen waren met onzekere uitkomsten en mislukte uitslagen.

Zoo vertelden beide mannen over en weer hun meening over de Oost- en Westindische belangen in hun dagen en bij het doorlezen hunner correspondentie betreuren we het wederom, dat de lotsbestemming dezen grooten geleerde, jurist, patriot, niet advocaat der V. O. C. heeft doen blijven inplaats van hem tot pensionaris van Rotterdam te maken, waarvan de dappere Maria van Reigersberch later wel zeer terecht de verzuchting slaakte: Hadden wij Rotterdam maar nooit gezien dan was mijn Huig geen balling 's lands geworden! In elk geval had hij een sieraad en promotor der V. O. C. kunnen worden en daardoor zijn land meer en beter kunnen dienen dan in zijn pensonariaat. Want met de V. O. C. begonnen, bleef hij tot in zijn sterfjaar in den vreemde haar wel en wee met belangstelling volgen, een bewijs, dat haar zaak een goede plaats had in zijn hart en hoofd.

¹⁾ Lees Willem Usselinck, elders gespeld als Wesseling.

²⁾ Het Twaalfjarig Bestand.

Boekbespreking.

Tijdgeest, een cultuur-philosophische studie door L. Hoyack, uitgegeven door N.V. Uitgeversmaatschappij A. E. Kluwer te Deventer.

Een werkje van eenige honderden bladzijden van de vruchtbare pen van den heer Hoyack, waarmee de lezer al eerder in aanraking gekomen is, ik herinner aan autarkie en de toekomst der machine, die bereids een bespreking in dit blad hebben gehad.

Machinisme in de kunst is, wat het eerste hoofdstuk brengt; de kunst, die een uiting van schoonheid, een openbaring van cosmische orde, een openbaring van de orde van God is.

Het gaat om de verleelijking in de kunst, zoo wil ik het noemen, omdat het zakelijke er naar voren komt, het levende, het organische verdwijnende is uit de kunst; schrijver doorloopt de verschillende bouwworden, om tot de betonbouw te komen, denkt aan Bijenkorven, C. en A.'s, e.d.; hier is geen kunst aanwezig, het is aesthetisch zinneloos. De schildering is goed gedaan, de zucht naar het kolossale, de ramenmassa in zoo'n gevel, alles is sprekend, maar niet in kunstzinnig opzicht. Het is riekend naar Amerikanisme, dat in grootheid, niet in grootscheit kracht zoekt denk eens aan de wolkenkrabbers.

Dan volgt de bespreking van het huis, de huurkazerne is al weer zoo'n uiting: zinneloos in aesthetisch opzicht, al denken de z.g.n. moderne stedenbouwers er anders over; hij beschrijft het landhuis en de villa, die niet verticalistisch mogen zijn, in dat opzicht ontdekt hij grove afwijkingen in België en Frankrijk. In dit verband krijgt de stad ook een beschouwing, dat een moderne stad er in dit verband niet best afkomt, is te begrijpen: de buitenwijken van Amsterdam met de grachten van Amsterdam-centrum vormen inderdaad een schrille tegenstelling, alles de tijdgeest ademend.

In het IIIe hoofdstuk komt de stijl aan de orde: volgens hem het algemeene in het bijzondere

der individuele aesthetische concepties, is het moderne stijlloos, ziedaar de vraag, welke beantwoording men hier kan gaan zoeken.

Wie het woord psychotechniek hoort, denkt dadelijk aan Philips, waar allen, die zich komen melden als sollicitanten, naar de regels der psychotechniek getest worden, dat is volgens Hoyack het machinisme in de zielkunde, naar de psychotechniek wordt de mensch gerekend als rekenapparaat, als drijfkracht eener schrijfmachine, als schakel van vleesch op een bepaalde plaats der industriele outillage; ook dit weer een uiting van den tijdgeest.

In een volgend hoofdstuk wordt de koopmanschap en ambacht nagegaan, de eerste rekent, de laatste bestaat in feite niet meer; de mensch is tot slaaf van de machine gemaakt.

Wie overdenkt, wat Hoyack zegt over de wet der overproductie, moet de juistheid erkennen, dat als men eens nagaat, wat in den tijd van hausse gebeurt, de mensch blijkbaar blind is voor het feit, dat als het iemand goed gaat, anderen klaar zijn om te volgen en zoo men op een gegeven oogenblik doet of het nooit op kan, of er geen tijd van daling zal komen, denk eens aan die groot-bedrijven bijv. de kunstzijde-industrie, het was niet of de wereld met kunstzijde opstond en naar bed ging en men bouwde er maar op los; het eind: alles stort in elkaar.

Men behoeft de door hem gestelde maximen nu niet direct te onderschrijven en dan is het wel zeer onjuist, dat naar communistische dogmen — als die tenminste bestaan — de grond aan de gemeenschap behoort, immers men kan toch gemeenschappelijk grondbezit hebben, om ver van communisme af te staan, denk eens aan Midden-Java; zoo ook aan den Mir onder het tsarisme.

De illusie van den vrijen tijd: de mensch zal veel vrijen tijd krijgen als maar het sovjet-regime algemeen wordt, zoo wordt geleeraard, zegt Hoyack; dan moet men het werkje van prof. dr. Halm, voormalig hoogleeraar te Irkutsk: de waarheid over Sovjet-Rusland,¹⁾ maar eens over dien vrijen tijd lezen, die de z.g.n. vrije arbeider heeft: die menschen kennen geen vrijheid meer zelfs niet in hun vrijen tijd want zij worden gedwongen tot cellenarbeid e.d. Dat werkje moest eens op grooten schaal verbreid worden.

Dan volgt een hoofdstuk over onderwijs; hij begint met den oorsprong van het hooger onderwijs na te gaan en veroordeelt de richting van het bloote zinloze feitenweten tegenover het waarlijk weten. Wat daar geleerd wordt: de materialistische 19e en in die zelfde lijn gaande 20e eeuw, heeft het botte feitenweten tot een montrum uitgebreid, specialisatie is gevolgd op specialisatie: de vooruitgang van de wetenschap is het wachtwoord, wat in de academie en hare laboratoria klinkt; deze woorden van Hoyack zijn waar; is het waarlijke weten vooruitgekomen ondanks alle specialisatie? er is overdrijving in de hoogste mate. H. bepleit radicale verandering van structuur en strekking: een school voor wijsbegeerte niets minder en niets meer.

Het is de moeite waard om te lezen, hoe Hoyack zich die verandering denkt. Ook de andere onderdelen van het onderwijs worden nagegaan en ook hier wordt grondige wijziging overdacht.

Is Hoyack een aanhanger van de door Inayat Khan gepropageerde sufi-beweging; men krijgt neiging om dit te aanvaarden, als men telkens dezen Indiër geciteerd ziet; er is wel een schijn van waarheid om te veronderstellen, dat hij het is, gelet op het feit, dat hij nog onlangs te Rotterdam over deze beweging gesproken heeft.

Na de locale en oecumense cultuur besproken te hebben, komt hij aan den ondergang van het machinisme, hierin komt het experiment van Rusland om te ontkomen aan het liberale kapitalisme; machinistische Planwirtschaft naar voren.

Hij gaat na de economen en wel de klassieken, deze waren terecht geen kinderen, toen zij poneerden het z.g.n. vrije spel der krachten, maar zij voorzagen nooit, dat de vrije concurrentie in combinatie met machinisme tot den huidige chaos zou leiden. Inderdaad, ik schreef dit elders, dat Pierson nooit heeft kunnen voorzien, dat de machine werkelijk de vijand van den arbeider zou worden; er is overproductie in de machines, zeide ik, het klinkt gek, maar men begrijpt nu wel, wat ik daarmee bedoel.

Hij spreekt van Amerikaansche economie, een gekken term, daarmee wil hij aangeven de leer van de à outrance gemachiniseerde industrie, die tenslotte geheel Europa heeft aangegrepen, ik denk maar aan de massaproductie in alle richtingen; ik

ben het er mee eens, dat de maatschappij dat niet kan verdragen, daar des menschen ziel heel wat anders wil en daaraan gaan al die experimenten ten gronde, ook het Russische, de Sovjet-ideologie is in strijd met al wat psychologie is, en de Russische ziel met zijn hang naar mystiek, zal die ten ondergang brengen; in dit verband verwijs ik naar het artikel van mr. L. S. in de Maasbode van 3 en 4 April 1932: de mislukking van het vijfjaren plan en de artikelen van dr. Kramer in diezelfde courant.

In aansluiting daaraan is het volgende hoofdstuk, getiteld: idealisme en egoïsme het lezen overwaard: de vraag of idealisme scheppend is en of die ook in de economie geen rol kan spelen.

In een appendix worden nog besproken de bewuste en onbewuste krachten, die de nadeelen van het machinisme trachten op te heffen, terwijl ten slotte nog enkele woorden volgen over natuur en kunst.

Al vind ik het werkje over autarkie het best geslaagd van wat ik van Hoyack onder de oogen kreeg, er is te veel in dit boekje om niet te negeren, ik raad de lezing ook ernstig aan.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

¹⁾ Sovjet-Rusland von heute.

Jaarverslag.

Verslag van den secretaris van de Afdeling „Curaçao“ over het jaar 1932.

Ingevolge art. 11 van ons Huishoudelijk Reglement heb ik de eer hierbij verslag uit te brengen van de werkzaamheden van onze Afdeling over het jaar 1932.

Aangenaam is het mij mede te kunnen deelen, dat het bestuur van onze Afdeling van het Hoofdbestuur de mededeeling ontvangen heeft, dat het H. M. de Koningin behaagd heeft onze Vereeniging het praedicaat Koninklijke te verleenen, zoodat onze Vereeniging thans heet Koninklijke Vereeniging „Oost en West“.

Moest ik in het vorig jaarverslag mededeelen, dat ons ledental geslonken was, thans moet ik tot mijn spijt kennis geven, dat het ledental ook in het afgelopen jaar weer verminderd is.

Begonnen wij het jaar 1932 met 189 leden, op 1 Januari 1933 hadden wij door sterfte, vertrek van het eiland en bedanken van verscheidene leden, nog slechts 150 leden.

Aangenaam is het mij echter weer te kunnen mededeelen, dat de Statuten van onze Afdeling door Z.Exc. den Gouverneur goedgekeurd zijn.

Het Huishoudelijk Reglement is in de vorige Buitengewone Algemeene Ledenvergadering goedgekeurd.

Het bestuur moest in 1932 door het bedanken van den heer Jossy S. L. Maduro als bestuurslid waartoe hij gekozen was, worden aangevuld en werd als bestuurslid gekozen de heer dr. Ch. J. Samson.

Het bestuur van de Afdeling bestaat derhalve thans uit de volgende heeren: Dr. H. Polvliet, Dr. G. H. Eskes, Kapt. W. Antheunissen, H. J. A. Schroeder, J. W. J. v. d. Linde Schotborgh, Dr. Ch. J. Samson en H. J. C. B. Hellmund.

Onze voorzitter was gedurende een groot deel van het jaar 1932 met verlof in Nederland.

In 1932 zijn er twee Algemeene ledenvergaderingen en drie Bestuursvergaderingen gehouden.

Op de Jaarlijksche Algemeene Ledenvergadering van de Vereeniging in Nederland gehouden, werd onze Afdeling vertegenwoordigd door onzen voorzitter, Dr. H. Polvliet, die toen in Nederland verblijf hield en den heer W. R. Menkman.

Mr. van Dijk was zoo vriendelijk om ook in 1932 wederom een lezing over Nederlandsch Oost-Indië voor de leden van de Afdeling met hunne dames te houden, waarvoor het bestuur zeer erkentelijk is.

Op verzoek van Z.Exc. den Gouverneur van Curaçao heeft onze Afdeling aan de Commissie in Nederland voor de viering van het vierde eeuwfeest van de geboorte van Prins Willem van Oranje in 1933 een bijdrage verleend.

Ook aan de stichting „Verblijf Oost Indische Militairen“ in Nederland werd een bijdrage verleend.

Aangenaam is het mij mede te kunnen deelen, dat de Vereeniging „Boeatan“ te 's-Gravenhage zich bereid verklaard heeft medewerking te verleenen om handwerken van Saba in Nederland te verkoopen.

Ten einde daartoe monsters naar Nederland te kunnen zenden heeft het bestuur van onze Afdeling daarvoor een bedrag van honderd gulden bestemd en zich in verbinding gesteld met den gezaghebber van St. Eustatius.

Nog steeds is het bestuur doende om verbetering in de berichtgeving over Curaçao in het Koloniaal Weekblad te krijgen.

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX
BEËFDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN
BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082
AANVRAGEN VAN OCTROOIEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5044

Kleeding Meubelen Tapijten enz.
 in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WAREN MAGAZIJNEN
 N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
ROOS & VAN DER KOLK
 GED. BURGWAL 45 DEN HAAG

5029

Abonneert U op:
 en
Adverteert in:
 Het Katholieke Dagblad van
 den Haag en Omstreken
DE RESIDENTIEBODE
 TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG
 Telefoon 116120 5394

Dit handelsmerk

Gratis door Nederland
 Reizen onze 5 ponds Pakketten
 Prima Gemeleerde
Indische Thee
 Want zij worden franco toegezonden
 Prijzen per pond:
 f 1.20 tot f 1.80
 Vraagt monsters bij: 5280
Producten Detailhandel „Harav“
 VOORBURG
 Broekslootkade 3 — Telef. 771772

Passage 82 - PATO-W. S. M.
 Tel. 115384 Tel. 396033 5292
**Luxe Touring-Cars voor
 elk gewenscht gezelschap**

LEDEN VAN OOST EN WEST I
 UW AANGEWENZEN ADRES IS:
Electrische Wasch- en Strijkinrichting
E. DE KONING
 FLORIS HEERMALESTRAAT 22 — UTRECHT
 Postrekening 111296 5272

UITZENDING VAN DINERS
 L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner?
 Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297
FIRMA H. J. LOS Telefoon 556389
 b. g. g. 555345
 waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.
 — Berkenboschblokstraat 2, Scheveningen —
 Vluggende bediening. Concurrerende prijzen.

**Een echt Engelsche
 Afternoon Tea**

schenken wij in een
 interessant rustig
 antiek milieu.

The Antique Tearoom, 117 Noordeinde Telefoon 114066
 Den Haag 5334

**Ziet U gaarne Uw woning Chique,
 Smaakvol en voordelig ingericht???**

Wendt U zich dan tot

Handelsbureau „Interventia“
 S. v. Vliet, A. J. Blanker Jr.
Beeklaan 477, Telef. 391660, Den Haag
 Spec. Import Engelsche Eetkamer-
 ameublementen en Clubfauteuils 5401
 Wortelnoten **Duitsche Slaapkamers** f 275. — 15% korting

Een Javaansch mysticus overleden.

In den ochtend van 14 Maart j.l. was te Jogja in de Vorstenlanden gedurende ten minste 20 minuten het verkeer in de richting Noord-Zuid op verscheidene punten van de hoofdplaats gestremd door een Javaansche begrafenisstoet, welke zóó lang was, dat de herinnering werd wakker geroepen aan een vorstelijke begrafenis, meldt Mataram. De stoet passeerde over Ngabean in Oostelijke richting de societeit en de lijkbaar bevond zich nog slechts ter hoogte van de soos, toen de „voorhoede“ reeds ongeveer een kilometer verder op Pakoe Alaman was. Naar schatting liepen wel 10.000 à 12.000 personen in den stoet mede.

Dit was de teraardebestelling van het stoffelijk overschot van raden mas ario Prawiropoerbo, een zoon van wijlen pangeran Soerjomataram (een jongeren broeder van den vorigen sultan, indertijd naar Timor verbannen, naar men zegt om politieke redenen). De overledene bekleedde den rang van „bemel kadipaten“, bij de golongan-dienaren van den kroonprins en stond in de Javaansche wereld in hoog aanzien als mysticus. Hij droeg een tulband en was steeds in oude kleeven, welhaast in lompen, gehuld. Hij baadde zich nooit en zijn faam als mysticus was wijd verspreid in den omtrek van de Vorstenlanden, zoodat aan zijn begrafenis werd deelgenomen door duizenden uit den omtrek, die rijst en andere levensmiddelen hadden medegenomen voor de slametan.

Het stoffelijk overschot is ter aarde besteld op het kleine kerkhof in de dessa Tahoenan aan den weg naar Moedja-Moedjoe, even buiten de kotta.

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 31 Maart tot Donderdag 6 April.

Op 24 April zal te Menado een défilé plaats hebben van circa 1200 Minahassische oudgedienden ter herdenking van Willem de Zwijger.

In een communiqué van het dep. v. landbouw wordt verklaard, dat de reg. ten nauwste zal waken dat de ordonnantie ter tijdelijke beperking van den rijst invoer niet door speculanten zal worden misbruikt om de detailprijzen op te drijven. In sommige gevallen zijn bij het inwerkingtreden van het invoerverbod de prijzen buiten verhouding opgelopen, waaraan echter op afdoende wijze paal en perk zal worden gesteld.

Aan den gouverneur van Sumatra's Oostkust en den resident van Menado wordt de bevoegdheid verleend om voor hunne gewesten rijst invoerlicenties te verstrekken.

De Gouv. van Atjeh en O. is van plan bij de regeering voorstellen in te dienen ten aanzien van de absorptie van het rijstsurplus in Atjeh door S. O. Een conferentie van rijstimporteurs besprak het aan het dep. v. B. B. uit te brengen advies ten aanzien van de licentieregeling ter Oostkust van Sumatra.

De meerderheid van het Coll. v. Ged. acht het voldoende indien de aanbeveling aan de reg. ter voorziening in de vacature-Meyer Ranneft van dit college uitgaat. De overigen achten het juist indien de Volksraad in pleno uitspraak doet. Tegen 11 April is een huishoudelijke vergadering uitgeschreven teneinde een voordracht van het Col. v. Ged. vast te stellen, waarop waarschijnlijk conform de traditie drie kandidaten worden voorgedragen.

Een voorloopige opgave van de departementen voor de samenstelling der begrooting-1934 zou tot een bedrag van uitgaven komen van niet ver beneden de f 400.000.000, en van ontvangsten van rond f 250.000.000.

Vier crisis-ordonnanties betreffende de thee-, rubber-, kina-, koffie- en cacao-cultuur zijn naar den Volksraad gezonden. Zij beoogen georganiseerden steun aan de proefstations en laboratoria op basis van het productiepercentage.

De vlottende schuld heeft dit jaar tot dusver zoowel in N.-I. als in Nederland een wat gunstiger verloop gehad dan in 1932. De laatste weken heeft de rekening van den Lande bij de Javasche Bank steeds credit aangewezen.

Resident der Z.- en O.-afd. van Borneo is naar Batavia opgeroepen voor een conferentie met verschillende autoriteiten in verband met de werkzaamheid van Japansche houtondernemers in zijn residentie.

De als gevolg van de crisis verleende ontheffingen van betaling van landrente over geheel Java zullen in 1933 variëren van 15 tot 35 %, opklimmend met 5 %. De ontheffingen zullen totaal f 8.750.000 bedragen, hetgeen gelijkstaat met 25 % van den totalen aanslag.

De opbrengst van den tabaksaccijns over Maart bedroeg f 1.595.000, Februari f 2.363.000, Januari f 447.000, December f 2.102.000.

Tusschen de K. N. I. L. en het dep. v. G. B. is overeenstemming bereikt over de verlenging van het contract, dat naar verwacht wordt, behoudens aanneming door de Indische regeering, voor haar aanmerkelijk minder financieele consequenties zal hebben.

In tegenwoordigheid van autoriteiten heeft de Italiaansche consul de versierselen van de Italiaansche Kroonorde uitgereikt aan den heer M. A. Wentzel, ex-radio-telegrafist der Telegraaf Mij. „Radio-Holland“, voor zijn verdiensten bij de redding van 537 opvarenden van het s.s. Principessa Mafalda door het s.s. Alhena.

De commissaris van politie, de heer P. W. Möller, is in het openbaar gerehabiliteerd. Het woord werd gevoerd door den Resident van Priangan en den hoofdcommissaris van politie. Op den heer Möller werden hoera's uitgebracht.

Naar uit Havana gemeld wordt, heeft het parlement van Cuba besloten tot een moratorium van twee jaar voor de spoorwegen, suikerfabrieken en plantages. Verder besloten tot renteverlagingen voor het stedelijke grondbezit.

Ook de Vulc. dienst ontving bericht omtrent abnormale verschijnselen van het kratermeer van de Kawah Idjen. Ook de Krakatau vertoonde weder verhoogde werking.

Het verluidt inzake de olie-exploitatie op Noord-Nieuw-Guinea dat de drie bedoelde concerns zijn de Pacific, de Ned. Koloniale Petroleum Mij. en de Bataafsche Petroleum Maatschappij.

De exploitatie gaat om den Vogelkop, alwaar een voorloopig onderzoek, dat jaren geleden werd ingesteld, de aanwezigheid aantoonde van verscheidene olievindplaatsen „aan den dag“.

De aanvragers vroegen uitgestrekte terreinen, omvattend het grootste deel van den Vogelkop.

Tusschen belanghebbenden en de regeering is nog geen overeenkomst bereikt omtrent den aard der te sluiten 5 A-contracten.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

**Negen en Twintigste Jaarverslag van „Boeatan“
 over het jaar 1932.**

Wel zelden sedert de oprichting van Boeatan moest het bestuur rapporteeren over een zóó zorgelijk jaar, zoowel wat betreft ons eigen voortbestaan, als dat van het door ons beoogde doel, instandhouding en herleving van koloniale kunstnijverheid.

1932 zal ons geruimen tijd heugen als het jaar waarin de wereldcrisis ten top steeg en tijdens de maand Juni culmineerde in een debacle zonder precedent. De terugslag daarvan, moest zich wel in sterke mate doen gevoelen bij den verkoop van kunstnijverheid; vanzelf nemen de voortbrengselen uit Oost-Indië een beduidend grootere plaats daarbij in, dan die uit West-Indië.

De koopkracht hier te lande daalde in die mate, dat in zeer vele gevallen niet de minste rekening meer werd gehouden met de in kunstvoorwerpen belichaamde artistieke en stoffelijke waarde. Verblijvend is het te constateeren, dat de koloniale kunstnijverers zich hebben weten aan te passen aan het belangrijk lager prijsniveau hier te lande; hetgeen dit jaar uit onze koloniën werd ingevoerd, kon daardoor aan het Hollandsch publiek worden aangeboden tegen prijzen, die volkomen zijn aangepast aan het hier thans bereikte prijspeil.

Op onze voorraden moesten wij ons belangrijke reducties getroosten, in vele gevallen werden wij genoodzaakt met verlies te verkoopen. Bovendien gevoelden wij ons gedwongen op den thans aanwezigen voorraad belangrijk af te schrijven, zelfs waren wij genoodzaakt een deel van den voorraad beneden den kost-prijs per ultimo December op de balans te doen voorkomen.

De in ons vorig Jaarverslag aangerode wenschelijkheid van grootere huisvesting kreeg vóór einde 1932 haar beslag, doordat toen de tegenwoordige huiseigenaar „Boeatan" niet langer als huurster wenschte, wegens de klachten zijner naburige huurders over de geuren der rijsttafel, wij een huis hebben gevonden, dat in dezelfde buurt, niet alleen vóór gunstiger gelegen in, doch zeker ook voor geruimen tijd voldoen zal aan de noodzakelijk geworden uitbreiding, zoowel wat betreft de Toonkamers met verkoop van Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisvlijt, als voor restaurant-oeleinden, en dit alles voor een prijs, die als voordeel mag worden beschouwd, hoewel natuurlijk hooger dan die van het tegenwoordige pand. Het huis, gelegen *Kneuterdijk 19*, hoek Heulstraat, zullen wij per 1 Juni 1933 betrekken. De uiteraard vrij hoge kosten van verhuizing en verbouwing dier nieuwe lokalen achten wij volkomen verantwoord. Wij vertrouwen, dat het geheel er nog aantrekkelijker uit zal zien, als het oude huis en dan ook nog meerder bezoek trekken zal.

Met de zoo uitnemende belangloze hulp van het Dames-propaganda Comité zal alles op denzelfden voet voortgezet worden, ook alle avonden, behalve Maandag en Dinsdag zal er van 6—8 gelegenheid zijn tot rijstafelen.

De sinds 1931 door onze accountants beoogde vereenvoudiging onzer administratie heeft tot het gewenschte doel geleid.

Aan de *Koloniale Tentoonstelling* in den afgelopen zomer in het Westbroekpark te Scheveningen gehouden werd door Boeatan deelgenomen in een deel van het Menangkabousche Adathun.

In tegenstelling met de Parijsche Tentoonstelling werd ons echter niet het geheele huis in bruikleen gegeven, noch de theschenkerij toevertrouwd. De daardoor ontstane versnippering deed zich op den totalen omzet en het geheele aanzien gevoelen. Van zelf mocht van deze tentoonstelling niet dat groote succes worden verwacht, dat haar voorganger te Parijs oogstte, zelfs dat in aanmerking nemend, bleef het totaal bezoek, evenals de verkoop, belangrijk ten achter bij hetgeen men zich daarvan had voorgesteld. Voor de door haar in die periode verleende hulp betuigen wij hier gaarne onzen dank aan Mevrouw Arpels en Mej. S. Coers.

Het lokaal dat wij vorige jaren bij het Kurhaus des zomers betrokken, moest door onze deelname aan deze tentoonstelling worden opgegeven.

Ter vervulling van de door ons zeer betreurd ontslagname van den heer Mr. W. F. H. van Nievelt ontstane vacature van penningmeester werd de heer J. C. E. Baron van Lynden, Hoofd van den Rijksgebouwendienst, bereid bevonden zich tot waarneming dier functie door onzen Raad te doen assumeeren.

Vóór de Jaarlijksche Algemeene Vergadering nam hij echter zijn ontslag, evenals de heer J. van der Voort, als secretaris. Beiden wordt dank gebracht voor hetgeen zij in het belang van Boeatan hebben gedaan.

Onze verkoopster vroeg half Juni haar ontslag en werd vervangen door mevrouw A. Viotta—Haakman, die met mej. H. Royen, de noodige werkzaamheden verichtte.

Ons plan tot vestiging van een filiaal te Amsterdam, moest uit financiële overwegingen worden opgegeven. Mede met het oog op onze grootere behuizing vanaf 1 Juni 1933, willen wij alle krachten concentreeren op het succes van de Haagsche exploitatie. In den loop van dit boekjaar werd besloten voorloopig althans een eind te maken aan het aannemen van goederen in consignatie. Voor zoover voor ons geschikt, namen wij van de aanwezige consignaties het een en ander over, de rest werd aan de eigenaren ter beschikking gesteld. Het ligt voor de hand, dat bijzonder in tijden als deze, ons streven er op moet zijn gericht, de in ons bedrijf gestoken eigen middelen, rendabel te maken.

Zoowel de verkoop als het restaurant bezoek ging eenigszins achteruit, zoodat het ons dubbel verheugt, dat het Dames Propaganda-Comité (dat het restaurant exploiteert) toch over 1932 nog belangrijke bijdragen in onze kas stortte. Een woord van groote erkentelijkheid aan alle dames, die steeds met ons Boeatan's doel blijven bevorderen, is hier dan ook zeer op zijn plaats.

Wat betreft de in ons vorig jaarverslag bij herhaling geuiten wensch tot uitbreiding in onze koloniën van *inheemsch kunstnijverheidsonderwijs*, spreekt het wel vanzelf dat hiervan niet veel kon komen, zoolang de toestand van de schatkist zoo zorgelijk blijft. Wij blijven groote waardeering en

dankbaarheid koesteren voor diegenen in onze koloniën, die ons in hunne respectievelijke standplaatsen ginds behulpzaam zijn met voorlichting of aankoop van alles wat betrekking heeft op inheemsche kunstnijverheid en huisvlijt.

In den loop van dit jaar zal wederom een beroep onzerzijds worden gedaan op de Nederlandsch-Indische Regeering, n.l. dat Zij hare ambtenaren toestemming verleene en aanspoore, ons belangstellend de behulpzame hand te willen bieden bij ons streven tot instandhouding der inheemsche kunstnijverheid, o.a. door er ook in Europa meerdere bekendheid aan te geven. Vooral in de buitengewesten zou meer contact met de inheemsche kunstnijveren, zoowel Indië als Nederland, zeker ten goede kunnen komen.

Nota van Toelichting op de Balans en op de Verlies- en Winstrekening over het boekjaar 1932.

Met de controle op de boekhouding van de N.V. Boeatan werd ingevolge het in vorig jaarverslag vermeld besluit van den Raad van Beheer 't accountantskantoor Wm. K. de Brey belast. Door genoemd kantoor werd tevens rapport uitgebracht betreffende de administratie, Balans en Verlies- en Winstrekening. Voor de wijze waarop genoemd bureau zich van zijn taak heeft gekweten, wordt hierbij gaarne dank gezegd.

In overleg met het Dames-Propaganda-Comité stelt de Raad van Beheer voor: de door dit comité in 1932 gedane stortingen ten bedrage van f 5701.66 en het nadeelig saldo der Verlies en Winstrekening over het boekjaar 1932 ad f 7813.43 respectievelijk ten bate en ten laste van de Reserve voor Diverse Belangen over te boeken.

De Raad van Beheer:

G. VAN BERESTEIJN—Tromp, presidente.
C. VAN ASSEN—Sol, vice-presidente.
J. B. DUMONT, secretaris.
F. BLOK, penningmeester.
J. VAN DER ZWET—Dil, commissaresse.

's-Gravenhage, Maart 1933.

Verkorte Verlies- en Winstrekening van 1 Jan. tot 31 Dec. 1932.

Debet:

Algemeene Onkosten	f 8.242,89
Onkosten Tentoonstellingen	„ 3.234,36
Afschrijving Debiteuren	„ 124,35
	f 11.601,60

Credit:

Bruto-Winst op Goederen	f 3.199,37
Intrest	„ 101,74
Diverse Baten	„ 487,06
Saldo Verlies van 1 Jan.—31 Dec. 1932	„ 7.813,43
	f 11.601,60

Verkorte balans per 31 December 1932.

Bezittingen.

Kas en Kassier:

Kas	f 457,29
Nederlandsche Handel-Mij. N.V. „	11.433,51
	f 11.890,80
Debiteuren	„ 441,80
Onkosten ten laste van volgend boekjaar ..	„ 183,35
Voorraden	„ 18.240,33
Inventaris	„ 1,—
Saldo Verlies van 1 Jan.—31 Dec. 1932	„ 7.813,43
	f 38.570,71

Schulden:

Aandeelenkapitaal, Statutair ..	f 30.000,—
Af: Ongenlaatste Aandeelen	„ 14.500,—
	f 15.500,—
Reserve voor Diverse Belangen	„ 14.109,72
Rekening Restaurant	„ 5.701,66
Crediteuren	„ 2.676,83
Onkosten nog verschuldigd	„ 582,50
	f 38.570,71

Namens den Raad van Beheer:

w.g. G. VAN BERESTEIJN—Tromp,
presidente.

Gezien en goedgekeurd door de Verificatie-Commissie:

w.g. W. BOOMS.

Mevr. ROS—Vrijman.
VAN DER BRUGH.

Den Haag, 1 Januari 1933.

Toelichting, bedoeld in artikel 42 W. v. K.

Ter voldoening aan het bepaalde in bovengenoemd Wetsartikel, verklaart de Raad van Beheer der N. V. Boeatan te 's-Gravenhage nopens den maatstaf der waardeering voor de Balans per 31 December 1932 van de roerende zaken der Vennootschap als volgt:

De voorraden zijn op de Balans gewaardeerd op de volgende wijze:

a. Voor goederen, waarvan de aanschafwaarde lager is dan den verkoops prijs, tegen aanschafwaarde.

b. Voor goederen waarvan de verkoops prijs na herziening lager bleek te zijn, dan de geboekte aanschafwaarde, tegen verkoops prijs.

c. Voor goederen bij inventarisatie gevonden, tegen $\frac{1}{2}$ van den daaraan toegekenden verkoops prijs.

Tegen voorraden van ouderen datum is blijkens de Balans nog een speciale reserve aanwezig.

Op de uitstaande vorderingen heeft, voor zoover noodig, een afschrijving plaats gevonden.

De Inventaris paraseert op de Balans tegen f 1,—, Namens den Raad van Beheer,

F. BLOK, penningmeester.

's-Gravenhage, Maart 1933.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Japan en Ned.-Indië.

De omstandigheden hebben het doel der Japansche expansiedrang grondig gewijzigd. Destijds werd in Japan propaganda gemaakt om den stroom van Japans immigranten af te leiden naar de *Zuidzee-eilanden en Ned.-Indië*. Japan had echter geen behoefte aan tropisch gebied, waarin zijn onderdanen wel konden arbeiden, maar zich waarschijnlijk zoomin als de Europeanen blijvend konden vestigen, met behoud van alle eigenschappen die het Moederland meebracht, terwijl de Japansche arbeider wat den landbouw betreft, toch nooit zou kunnen concurreren met de inheemsche arbeiders en de Chineesche arbeiders uit Zuid-China. Japan had noodig een gebied in een gematigd klimaat, waarin het bevolkingsoverschot van het land voortdurend plaats zou kunnen vinden. De wereldoorlog en de verzwakking van de Europeesche mogelijkheden en de Ver. Staten heeft dit proces bespoedigd. Van af het oogenblik van het optreden van Japan in China, was Ned.-Indië veilig.

De Japansche gezant Saito te Den Haag verklaarde onlangs: „Dat er geen reden bestaat tot ongerustheid in Ned.-Indië, hoewel de *oliehavens van Noord-Borneo* ongetwijfeld van zeer groot belang zijn voor de Japansche Marine, doch zulks alleen in een Pacific Conflict dat Saito echter uitgesloten achtte". Op dit nu komt het aan, betoogt de *Deli Crt.* (7/3). Indien in de toekomst een dergelijk conflict zou ontstaan, zouden wij van machtigen bijstand verzekerd kunnen zijn. Mits wij zelf bereid zijn om in eerste instantie ons eigen huis en hof te verdedigen.

Voor vele artikelen welke in Japan gefabriceerd worden, zijn buitenlandsche grondstoffen noodig, en het is duidelijk dat deze in prijs moeten stijgen. Het gevoeg is, dat er stemmen opgaan om salarisverhoging. Wederom — aldus het *Soer. Hbl.* (27/2 „Japansche indrukken") — dezelfde vicieuze cirkel: exportkringen juichen de depreciatie toe, louter om hunne exporten te vergemakkelijken, doch de *depreciatie van de Yen werkt als een boomerang*: hun eigen werklieden worden erdoor getroffen en eischen loonsverhoging.

Door de aanstaande onafhankelijkheid der Philippijnen zullen dezelfde restricties, welke voor vreemde landen gelden in Amerika, eveneens ten opzichte van de *Philippijnen* worden toegepast, waardoor *suiker* en andere producten aan zware invoerrechten onderhevig zullen worden. Het aandeel dat deze eilanden in den suikerimport in China hebben bedraagt 2%; dit percentage kan volgens het Dep. van H. en N. belangrijk opgevoerd worden, voornamelijk in verband met de *verhouding tusschen Japan en China*. Tot nog toe werden de overige 98% betrokken uit *Java* en *Formosa* (Taiwan). De bedoeling is nu dat gedeelte wat tot nog toe door *Formosa* werd ingevoerd, door Philippijnsche suiker te vervangen. Moge de *Javasuiker-industrie* paraat blijven ten opzichte van China!

Internationale en Oostersche vraagstukken worden behandeld o.a. in het *Soer. Hbl.* (20/2 t/m. 6/3) en *De Loc.* (23/2 t/m. 6/3).

Toelating der R. K. Missie in Tapanoeli.

In de naaste toekomst mag men het bericht verwachten, dat het gewest *Tapanoeli* ook voor de Roomsche Katholieke Missie zal worden opengesteld (*De Loc.*

D. VAN DER LAAN 'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN
SANTAIRE INSTALLATIES
ZEESTRAAT 94

5128

— TELEFOON 180557 —

6/3, blz. 14 „Missie“, Z.). De Zending was er het eerst. Tusschen Siboga en Tarotoeng staat het monument, herinnering aan de Amerikanen Lyman en Munson, die daar in 1834 door de toen nog kannibaalsche bevolking werden gedood en opgegeten. Veertig jaren later was Nommensen van de Rijnsche Zending er werkzaam. In 1876 zag hij, als eerste Europeaan, in gezelschap van Guillaume en Johansen, het geweldige Toba-meer. Aan de veranderingen in het Tobaland kan men afmeten wat ons kolonisatie-proces sedert dien tijd heeft uitgewerkt. Het is eene totale omzetting van een wild kannibalen-volk in eene gekerstende massa, bekend door scherp intellect. Er was de Regeering veel gelegen aan het drijven eener Christelijke wig tusschen die twee bij uitstek fanatieke Mohammedaansche gebieden: Atjeh en Minangkabau. Die wig is er gekomen, doch de historie zou eenige malen leeren dat in deze volken sterker krachten werken dan religieuze: de nationale of anti-Westersche (o.a. in 1916). Ook andere secten drongen reeds lang in het Batakland door. De „Seventh Adventists“, indertijd onder leiding van Mr. Kime, nestelde zich te Sipogoe, niet ver van Sipirok. Deze Amerikaan, die zelf geen propaganda mocht maken, liet dit door zijn Bataksche adepten doen. De Pinkstergemeente maakte er haar intocht, en het Leger des Heils. Van meer betekenis is de opmarsch van den Islam, komend uit het Zuiden: Mandhailing. In vroeger jaren liep de strook, waar de Halve Maan op het Kruis stiet, ongeveer over Sipirok; de Zending, de betekenis van het opdringen van den Islam ten volle beseffend, zorgde voor eenige voorposten aan de Zuidelijke grenslijn van het gekerstend gebied. Maar... de Islam schoof over de grenszone heen, naar het Noorden. Na 1922 werden mesdijds gebouwd te Tarotoeng, Balige en Porsea. Thans zal binnenkort ook de Missie hier arbeiden. Deze heeft, tevoren, in meer dan ééne plaats, om het Batakland heen, eene basis gelegd. Te Padang is de Katholieke Kerk stevig verankerd, ook te Sibolga en Pematang Siantar is zij gevestigd. Men kan er op aan — verzekert Z. — dat zij, omzichtig doch doelbewust, zal ageeren. Het moge voor de Zending, die hier het eerste en zwaarste werk heeft gedaan, eenigszins schijnen alsof men haar, als den Moor, laat gaan, doch de objectieve beoordeelaar ziet over de kloven heen welke de religieën scheiden, naar het groote zedelijke beginsel dat zij alle gemeen hebben, en dat op de ontwikkeling dezer volken zoo krachtig kan werken.

De Java-Bode (24/2, Z.) schrijft over „Geopende deur“, betr. de zending op Bali.

De vele valsche munten.

Evenals overal elders zal ook in Ned-Indië de ongunstige economische toestand de valsche munterij in de hand hebben gewerkt. Uit het aantal berichten over aanhalingen van valsche munt en ontdekking van valsche muntwerkplaatsen behoeft echter niet te worden afgeleid, dat de valsche munterij is toegenomen. Voor een deel moet de toeneming van de aanhalingen van valsche munt — volgens De Loc. (2/3, blz. 27) — worden toegeschreven aan de steeds grootere aandacht, die, dank zij de stimulerende werking, die in dit opzicht uitgaat van het in 1930 opgerichte Centraal Bureau ter bestrijding van de valsche munterij, bestuurs- en politieautoriteiten thans wijden aan de onderdrukking van de valsche munterij. Ook worden door de sterke terugvloeiing van munt in de kassen van het Land en de Javasche Bank tengevolge van de economische depressie, vanzelf ook grootere hoeveelheden van valscheheid verdachte munt bij die kassen worden aangeboden dan in meer normale jaren, waarin de muntomloop niet zulke sterke fluctuaties pleegt te vertoonen als dat in de laatste jaren het geval was. De niet-echtheid van rijksdaalders en guldens is in de meeste gevallen te onderkennen aan de afwijkingen in het randschrift, dat vooral bij onze nieuwe echte munten zeer goed en scherp is uitgevoerd. Overigens kan de minder goede afwerking meestal als bewijs van valscheheid worden beschouwd. De gegoten falsificaten, vooral wanneer deze voor een belangrijk deel zijn samengesteld uit onedel metaal, zijn veelal te herkennen aan de min of meer grauwe kleur en soms ook aan de min of meer ruwe oppervlakte. De klank behoeft nog geen kenmerk te zijn van valscheheid, omdat veel falsificaten eenzelfde klank hebben als de echte munten.

De luchtverbinding Holland—Indië.

De heer J. J. van der Laan kan op grond van eigen ervaring de verzekering geven, dat de K. L. M.-verbinding tusschen Holland en Ned-Indië voor zakenlieden de aangewezen reisgelegenheid is, in geval van grooten spoed (Deli Crt. 3/3 en 6/3, 4de bl.). De Britsche Imperial Airways en de Fransche Air Orient ziet men nog vliegen met de Fokkers F VIII — soms van de K. L. M. overgenomen machines —, terwijl de K. L. M. reeds haar trotsche F XVIII in de vaart heeft, die zooveel beter, sneller en betrouwbaarder zijn dan de typen, die zij in dezen korten tijd der Indië-verbinding, reeds achter zich heeft gelaten. Daarbij staat reeds weer een nieuw type op stapel, de F XXXVI. Deze machines zullen mogelijk reeds voorzien worden van een gyroskopische, automatische besturing, eenigszins op de wijze waarop deze aan boord van de schepen is ingevoerd en waardoor de arbeid voor den piloot, hoe verantwoordelijk die ook blijft, aanmerkelijk zal worden verlicht. Men schijnt zelfs te denken over intrekbare landingsgestellen, over ingebouwde en tijdens de reis toegankelijke motoren en tal van andere methoden om de snelheid, de betrouwbaarheid en de veiligheid van de verbinding op te voeren. Maar daarvoor heeft de K. L. M. tijd noodig om zich richtig te kunnen ontwikkelen. Men moet het niet onderschatten wat het betekent voor een Hollandschen naam en het algemeen aanzien van Holland in de wereld, dat het een Nederlandsche luchtlijn is die de langste, tevens de meest betrouwbare ter wereld is, waarbij naar een geheel nieuw beginsel, hetzelfde toestel als een schip naar het einddoel vliegt om vandaar met dezelfde bemanning naar de haven van uitgang terug te keeren. Ondanks alle teekenen van ontbinding en achteruitgang en met allen twijfel aan de toekomst van ons volksbestaan, zijn het dan toch maar Hollanders die dit voorbeeld aan de wereld geven. Zoolang Holland zulke menschen levert, behoeven we niet te twijfelen aan onze toekomst, maar liggen er altijd nog in ons volk gezonde kiemen besloten, die voor den wederopgang van onvergelykelijke waarde zijn. Het zijn ontegenzeggelijk nog dezelfde eigenschappen die eeuwen geleden ons volk tot een zeevarend volk maakten van den eersten rang, die ons ook onze plaats in de luchtvaart verzekeren.

Naar nieuwe vormen?

Het fascisme van Italië is niets voor Holland; het nationaal-socialisme van Hitler zou evenmin slagen op Hollandschen bodem; de regeeringsvormen, met sterken individueelen inslag, als van Turkije, Polen enz. zijn in Holland onbestaanbaar. Maar toch ziet Z. (Java-Bode, 4/3) in al die pogingen tot schepping van nieuwe vormen, tot inschakeling van het individu boven de massa, tot den opbouw eener nieuwe eenheid uit volken die verbrokkelen in eene te ver gedreven democratie, één grootst gemeenen deeler: afkeer van een parlementair stelsel dat zichzelf heeft overleefd. Z. ziet het fascisme niet als stelsel, doch als beweging; niet als doel, doch als middel. Er woelen en werken in vele landen van Europa krachten, waarin een belofte voor de toekomst kan schuilen. Zij behoeven een correctief; zij zijn nu slechts te zien als reactie-verschijnselen. De afslijpende invloed der democratie doodt de beste individualiteit. Er was een tijd, waarin de Staat te weinig deed voor de massa; toen was er groot onrecht aan den anderen kant, thans is de wijzer naar de andere zijde doorgeslagen. Er teekent zich af een groeiende onwil bij een deel der burgerij tegen de terreur eener massa, en ook in Holland zet de beweging, zij het nog aarzelend, zich in. Slaagt zij, dan zal zij in ons land het element vormen, dat een tegenwicht levert tegen eene demagogie, welke Holland naar den kelder helpt. Men schiepe geene theoretische constructies; nieuwe en betere vormen zullen opkomen zoodra de geestesgesteldheid van ons Volk is gesaneerd.

In de lijn dezer beschouwingen — zoo vervolgt Z. — valt het Manifest aan de kiezers van Nederland. Het raakt niet de kern van het kwaad (het parlementarisme) doch in elk geval één der ernstigste uitwassen daarvan. Het is eene stem van overzee. Het is een appél der Nederlanders in de tropen op den „good-will“ der kiezers in Holland. Het is de roep van hen, die wellicht een beteren kijk hebben op de politieke verwording, omdat zij op zoo grooten afstand leven en dus over de details heen, de hoofdlijnen zien. Vooral: omdat zij, in de koloniale verhouding, de onzalige gevolgen van gezags-ontarding in zeer scherpe mate gevoelen. Moge de stem der Nederlanders in Indië in de harten onzer landgenooten in het Oude Land dezelfde trilling oproepen als waarmee zij van hier wordt uitgedragen.

De Loc. (6/3, blz. 14 en 28) publiceert eveneens het Manifest. Het dient h. i. om te getuigen: dat in het overzeesche deel des Rijks de belangrijkste groepen van ingezetenen van elken landaard zich rekenschap geven van de noodzaak van een stevig gezag en een krachtige leiding in alle Rijksdeelen. Dat allen in Indië inzien, hoe zelfs de kans op destructieve actie hier en

ginds vermeden moet worden; en dat in Indië de overgrote meerderheid van alle volksgroepen een bewind wenscht dat een vast en hecht bestuursbeleid als eerste voorwaarde voor maatschappelijk herstel erkent. Een getuigenis — rustig en sober — welke de ruimst mogelijke adhaesie van allen verdient.

Wij verwijzen naar het Soer. Hbl. (4/3, 2de bl. „Het belang van Indië bij de verkiezingen in Nederland“; 6/3, 2de bl. „Nemesis“; J. G. B.; 25 en 27/2, 2de bl. „De financieele débâcle“; J. G. B.).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De munterij op de „Zeven Provinciën“.

Na het publiceeren der Aneta-berichten zegt een schrijver in de Sedio Tomo van 7 Febr. dat, naar hij vernam, de recherche reeds eerder de slechte stemming aan boord zou hebben gerapporteerd, doch de marine er geen acht op geslagen zou hebben. De Europeesche pers ziet volgens schr. in de munterij neerhalen van het gezag, doch schrijver vertrouwt dat de Regeering de muiters zal weten te straffen, rekening houdende met de oorzaken en dat er naar gestreefd zal worden die oorzaken te doen verdwijnen.

Het antwoord van den G.G. op de betuiging van trouw der Bataviasche burgerij op 8 Febr. geeft den hoofdredacteur Tjindar Boemi van Soeara Oemoem aanleiding tot critiek in een hoofdartikel van het nr. van 9 Febr. onder het hoofd: „Naar politiek terrein verplaatst.“ De schrijver gaat af op het te Soerabaja ontvangen korte telegrafische Aneta-verslag volgens hetwelk Z.E. gesproken zou hebben van: „... 40 Hollandsche jongens, die moesten weggevoerd worden door Inheemschen“. (de verslagen der Batavia-bladen spreken van „marchaussee“. — Red.) Deze woorden geven volgens schrijver den indruk dat als gevolg van het gebeurde men een dikke streep trekken wil tusschen sini en sana, tusschen Hollanders en niet-Hollanders. Schr. vindt een dergelijke rede ontactisch en een kunstmatige poging om de superioriteit der Europeanen te handhaven in een gemengde samenleving. Hij wijst er verder op dat de Soerabajasche dienstweigering der 40 Holl. schepelingen aan de bemanning der „Zeven Provinciën“ nog niet bekend kon zijn; toch is zij in opstand gekomen. Memoreerende dat het tweede radiogram van de muiters aan de „wereldpers“ onderteekend was door de Inlandsche en Europeesche bemanning, zegt schrijver dat, wanneer men een scherpe scheiding wil bewerkstelligen tusschen blank en bruin, dit ook wel kan, doch dan alleen op kunstmatige wijze. En dit is gewoonlijk niet zonder gevaar.

In hetzelfde blad wordt, in aansluiting op deze beschouwing, in het nr. van 10 Febr. gezegd, dat dat de vrees van den schrijver dat het gebeurde bij de marine door verschillende groepen naar politiek terrein verplaatst zal worden, hoe langer hoe meer bewaarheid dreigt te worden. Tegenover de „Ind. Crt.“ stelt de redactie dit standpunt: 1. Het gebeurde bij de marine beschouwen wij als een relletje en wij keuren het geenszins goed, noch zullen wij de schuld der schepelingen verbloemen, die de vakantie gebracht hebben tot ver buiten de daarvoor aangewezen grenzen. 2. Van enig verband tusschen de muiters en de nationalisten is in het geheel geen sprake. 3. Een vaste conclusie kunnen wij pas trekken als alle feiten ons bekend zijn geworden.

In het nr. van 11 Febr. het „slotbedrijf“ van de munterij behandelend, komt de Soeara Oemoem-redactie opnieuw op tegen de blanke pers, die alvast een oordeel had over de „onbetrouwbaarheid“ van het Inheemsche scheepspersoneel en het gebeurde met de „Zeven Provinciën“ wil wijten aan feiten in de geschiedenis der nationale beweging, die reeds lang geleden plaats hadden. De laatste berichten hebben intusschen aan het licht gebracht dat niet alleen Inheemsche schepelingen aan de munterij debet zijn geweest. Als men nu de Inheemsche marine-schepelingen onbetrouwbaar noemt, verdient het mindere Europeesche personeel hetzelfde epitheton. En waar beide groepen schuldig zijn, is de vraag gewettigd: Wie zijn de opruiers en wie de opgeruiden, of: hebben beide dezelfde bedoeling gehad? Het blad vertrouwt ten volle dat het onderzoek ter zake zonder onderscheid van ras zal worden gehouden.

De Siang Po-redacteur Soeroen schrijft in de Soeara Oemoem van 13 Febr. dat na een week van spanning, welke de Ned-Ind. Regeering in een nieuwe fase gebracht heeft, een bom aan de ge-

beurtenis een eind heeft gemaakt; vele menschenlevens zijn verloren gegaan, tot bevrediging van den een, tot droefheid van den ander, zoowel in Nederland als in Indië. Schrijver wil slechts constateeren dat de door den gevangen genomen luitenant de Vos van Steenwijk gegeven verklaringen niet den indruk wekken dat men met een echte munitie te maken heeft gehad. Als b.v. eerst een bom naast het schip geworpen was, of door een der schepen een waarschuwingsschot was afgegeven, dan zou naar schr. meent, de witte vlag ook wel geheschen zijn, daar er geen toebereidselen tot verzet of strijd gemaakt waren. Schr. herhaalt dat het gebeurde op de „Zeven Provinciën” meer den naam verdient van: een ongepaste grap met dramatischen afloop!

In een onderhoud met de redactie van de *Pewarta Soerabaja* (11 Febr.) verklaarde de heer Saeroen uit een gesprek met menschen van de marine de conclusie te moeten trekken dat de oorzaken van het voorval niet in de eerste plaats moeten worden gezocht in de salariskorting, doch in ontevredenheid over slechte behandeling van de bemanning door de officieren, welke laatste alleen commandeeren en straffen kunnen. Schrijver kan begrijpen dat de autoriteiten aan de Maleische pers verzocht hebben geen commentaren te geven, die onrust zouden kunnen verwekken, doch meent dat de gehouden betoogingen het publiek niet minder zenuwachtig maken. Ten slotte verbaast het hem dat de G.G. in zijn rede zich alleen tot de Hollanders richtte. Het is alsof de heeren Apituley, Mandagie en Soekawati niet meetelden.

De *Soeara Oemoem* van 14 Febr. verklaart op grond van persberichten en verkregen inlichtingen te meenen dat de feitelijke aanstokers zich nog buiten arrest bevinden; als gewoonlijk worden de slachtoffers gestraft, terwijl de auctor intellectualis achter de schermen blijft. Wie kan met zekerheid zeggen dat de muiters der „Zeven Prov.” in deze zaak de hoofdrol vervulden? Zouden er onder de marineschepelingen die thans weer dienst doen, niet personen gevonden worden die misschien een veel grotere rol hebben gespeeld, doch zich stil hielden zoodra de actie verkeerd ging? In verband hiermede vraagt het blad nogmaals een nauwgezet en objectief onderzoek.

De Volksbeweging.

Naar aanleiding o.a. van de besprekingen in de Tweede Kamer wordt in enkele bladen het beleid der Regeering behandeld. De vraag in het midden latend of de critieken op den tegenwoordigen Landvoogd in de Tweede Kamer al dan niet gegrond zijn, meent de *Sipatahoenan* van 4 Febr. toch wel een onaangename stemming onder de in Indië wonenden te kunnen constateeren. Verschillende drukkende maatregelen worden genomen, welke te voren niet bekend waren. Van de bestuursperiode van Van Heutsz af schijnt de massa nog nooit zulke ernstige moeilijkheden te hebben gekend als onder het regiem van den huidige G.G. Het moge waar zijn dat, zooals minister de Graaf zeide, de huidige Landvoogd onder zeer moeilijke omstandigheden regeert, de atmosfeer zou desondanks niet zoo gespannen zijn als de Regeering zich niet blind staarde op een kloppende begroting, maar ook eenigermate rekening hield met den toestand waarin het volk leeft en aan zijn wenschen wat tegemoet kwam.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgever, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 35 van 25 Febr.: Hevezaad olie (die veel van lijnzaadolie weg heeft, doch ze niet geheel kan vervangen, omdat ze minder goed opdroogt. Een proefneming genomen met de bedoeling om na te gaan in hoeverre het uitdrogen van zaden voordaeeliger uitkwam ten aanzien van de oliewinning, leverde goede uitkomsten op. Daarvan staat een en ander in *The Malayan Agr. Journal* vermeld). — Regeering en thee-propaganda (de 1ste Gouv. secretaris heeft een rondschriften tot de colleges van burgemeester en wethouders van de stadsgemeenteraden en de colleges van gecommitteerden van de regentschapraden gericht om het

verbruik van inheemsche thee aan te moedigen). — De Indo-trek naar Nieuw Guinea. (De eerste trek om een blijvende Indo-landbouwbevolking op den Vogelkop te vestigen, werkende onder de geestdriftige en onversaagde leiding van A. R. Landman te Bandoeng van de Stichting Immigratie en Kolonisatie „Nieuw Guinea” is in 1933 vertrokken. Zooals de Duitse kolonisatie voor 80 jaren in Zuid-Brazilië slaagde, zal en moet ook de Nederlandsche in N. G. slagen).

No. 36 van 4 Maart: Palmarosa (een grassoort, waaruit olie wordt bereid, de geur is aangenaam en herinnert aan rozenolie). — Arrowroot (*Maranta arundinacea* Linn. In de Philippijnen is er den laatsten tijd veel belangstelling voor deze cultuur). — Theesecelctie in kweekrijen.

De Clubkroniek

Maart: Indische herinneringen, door S. v. d. Woude (Postvervoer en geldtransport (in 3 uren tijds: 1933 Van Amsterdam naar Londen of Parijs luchtpostverbinding. 1833. Van Bondowoso naar onderneming Adjong—Soekokerto — pikolpaard postverbinding.)

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië

No. 33 van 17 Febr.: Voorloopige handelsbalans van Ned.-Indië in 1932 (Invoer 409.2, uitvoer: 579.8, tezamen 989. Uitvoeroverschot 170.6. In % van den uitvoer: 70.6 alles in miljoenen gulden). — Doel en strekking van het voorlichtingswerk op het gebied der Binnenvisscherij in Ned.-Indië, door A. L. Buschkiel. (Deze verheugt zich in een groote belangstelling bij het publiek en komt de laatste jaren sterk opvallend naar voren). — Cassave op Jamaica (volgens „Foodstuffs round the World” is cassave een belangrijk voedingsmiddel op Jamaica, niet alleen als een soort groente maar men maakt er ook veel van dat gebruikt wordt voor de fabricage van koeken. Er zijn 2 soorten, de dikke soort welke „bammy” genoemd wordt en dunne cassavekoekjes, welke wafels worden genoemd. Deze laatste worden geroosterd. Ze worden op beperkte schaal uitgevoerd maar zijn moeilijk te vervoeren. De uitvoer bedroeg 10.345 lbs in 1930 en 9098 lbs in 1929).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Diëtbehandeling van Suikerziekten in Indië, door C. D. de Langen. — Filariasis in Nederlandsch-Indië, door S. L. Brug en H. de Rook. — Iets over Bilharzia op de Bovenwindsche eilanden, West-Indië, door dr. J. Emanuel. — Cosmetische operaties in Indië, door dr. T. Rado. — Casuïstische Mededeelingen. Een geval van leiodytonie bij een Chinees van 22 jaar, door Loe Ping Kian. — Ziekte van Weil in Midden-Java, door dr. C. H. Boon van Ostade.

De Indische Mercur

No. 12 van 2 Maart: „China” of „Congo”, door dr. C. J. J. van Hall. (21 jaren geleden maakte de Panamaziekte de bacovencultuur onmogelijk. Engelsche onderzoekers beschouwen „China” als plaatsvervanger van de Gros Michel, voor landen, waar de Panamaziekte heerscht. De „Congo” achten zij hiervoor wegens inferieuren smaak en consistentie voorloopig ongeschikt. Dit oordeel acht dr. Van Hall voorbarig. In Suriname meent men dat beide soorten „Congo” en „China” (dwergbacoven) zeer geschikte vervangers zouden kunnen worden. Met deze soorten zijn de laatste maanden eenige proeven genomen.

Wij kunnen hieraan toevoegen dat de bacoven- of bananencultuur in Suriname niet op zich zelf staat. De Goudkust is sedert eenigen tijd bezig deze in het leven te roepen, Trinidad overweegt de productie van Canarie bananen naar Engeland en Britsch-Indië zal weldra volgen. De eerste verscheping van Engelsch-Indië kwam 2 Maart van Bombay te Londen aan, nl. 600 bossen. Ook zijn er plannen voor den uitvoer van Ned.-Indië naar Nederland. Op 5 April kwam een proefzending aan van 450 bossen onder toezicht van ir. E. L. Levie. Zoo heeft deze cultuur en uitvoer allerwege belangstelling. Het is nog niet zoo lang geleden dat de eerste proefverscheping van bacoven van de plantages Waterland, Nieuw Grond en Brouwerslust (176 bossen) in Nederland aankwam (5 Nov. 1932).

De Indische Post

van 25 Febr. no. 581: Van groen in een zacht rose tint is onder de nieuwe redactie van A. Pelleboer en H. Veersema de I. P. een nieuw tijdperk ingetreden. De redactie herdenkt den vorigen Hoofredacteur en leiders en zal binnenkort met een

foto-bladzijde verschijnen. Zij heeft — als te voren — geen uitgesproken politieke richting, maar zij zal helpen opbouwend werk te verrichten voor een krachtige en onverzwakte handhaving van het Nederlandsche Gezag. — Verder treffen wij o.m. aan een artikel van mr. dr. F. L. Steenstra: De Java-suiker en het Britsch-Indische Afzetgebied, Korte Klanken uit Indische Kotta's, Banderollen-Misère (groote Stagnatie in de Bedrijven. Oost-Java in het gedrang).

No. 582 van 4 Maart: Indië en de verkiezingen (de Vereeniging voor Nationaal Herstel wordt met de Vaderlandsche Club vergeleken). — Korte klanken uit Indische Kotta's (Bandoeng, Solo, Medan en Soerabaia).

Nederlandsch-Indië

No. 12 van 15 Februari: Onze Vloot — Nationaal Reveil. — De wilde-scholen-ordonnantie. — De leiding van ons Onderwijs-Departement.

Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw

No. 4. April: The Bamboo in Javanese Life, door dr. W. J. C. Kooper — Tegalsche Edelsmeden, door J. W. van Dapperen. (De kunst wordt nog steeds met dezelve primitieve middelen bedreven. Op 't oogenblik kan men zeggen dat de edelsmedekunst in Tegal in verval is. De goudsmeden zelf verklaren, dat op het oogenblik slechts vraag is naar Europeesche copieën. Ook hierin wijzigt zich de Javaansche dracht geheel. Groote firma's in de hoofdplaatsen brengen het Europeesche fabriekswerk ongeveer overal en de smeden werken in opdracht naar Europeesche prijscouranten. Reeds eenige jaren geleden werd gepoogd de Tegalsche smeedkunst een nieuw, ander leven in te blazen, waarbij dan tevens het economische, de bevordering van de welvaart onder een gedeelte der bevolking, als doel in 't vooruitzicht werd gesteld). Gelukkig, zegt de schrijver, bleef de Tegalsche smeedkunst lang bewaard voor massaproductie. In den laatsten tijd is daar echter verandering in gekomen en liggen groote hoeveelheden type-ringen, enz., alles ruw bewerkt, voor de Inlandsche markt uitgesteld. 't gewone verschijnsel). — Am See von Sentani (Holländisch Neuguinea), door Paul Witz. VI.) der Steinkult und der Geisterglaube). — Het nummer is fraai verlucht.

Mededeelingen van „De Handelsvereniging te Medan”

No. 4 van 28 Febr.: Stopzetting van den tap en productie (December 22 pct. dat is geleidelijk minder. Het hoogste pct. was in Augustus: 32 pct. Totale stopzetting op 495 ondernemingen in N.-I. op 84.234 h.a. Voor Java en Madoera 22.2 pct., voor Sumatra: 19.9 voor Borneo: 65.9 en voor de overige centra: 36.5 pct. De N.-I. productie van ondernemingsrubber was in 1932: 152.824 ton (v.j. 165.746 ton). Het aantal cultuurarbeiders was op eind December: 176.143). — Invoer van rijst ter Oostkust van Sumatra, Januari t/m December 1932 (125.248.456 k.g.).

Neerlandia

Aprilnummer: Willem: Willem-van-Oranjenummer. Afdeling: Aruba, door H. A. Hesseling (be schrijving van een feestavond op 16 Januari). — Gedenkteeken voor Prins Willem van Oranje op Curaçao (dat 24 April wordt onthuld). — Nederland en Indië (vers van 3 coupletten door Al Tuban).

Onze Stem

Van 24 Febr. no. 8: De Algemeene Rekenkamer in den Volksraad (het College is nu tot 4 leden verminderd). — Kolonisatie op Poeloe Laoet. — Import. — Bevoorrecht en Blijversleed, door Havee. (Ontleend aan De Banner van Paramaribo inzake de salariskorting volgens de Commissie-Brons). — Verwaarloosde Trouw, door L. A. K. (Ik en mijn Indogroep hopen, dat de kwestie van het Eur. pauperisme en het jongste geval op onze vloot tot de twee allerlaatste rampen van Ned.-Indië zullen gaan behooren. Ende desespereert niet! Wij wanhopen niet, wel aan de aanhaling van Coen's woorden. De „Ende”-ziekte heeft nog niet uitgewoed).

Onze Vloot

April: Voor Vlagvertoon naar Nieuw-Guinea, door Johnny en Peter. — De Prinsenvlag (In zijn pas schenen gedenkboek: Prins Willem van Oranje, schrijft de heer W. Voorbeytel Cannenburg, dat oranje wit en blauw, vooral het lichte blauw, voor gebruik op zee ongeschikt zijn).

De Rijkseenheid

No. 27 van 5 April: De nieuwe Vice-President

van den Raad van Ned.-Indië. (Dr. J. W. Meyer Ranneft; op het oogenblik een lichtpunt). — Japansche nederzettingen in Ned.-Indië, door dr. R. Broersma. (Al 20 jaar werkt de vestiging van Japanners in onze Oost achterdocht: te recht, ten onrechte? Men moet onderscheiden tusschen nederzettingen van vreemde kolonisten. Redelijk zijn die van Egawa en van andere personen en lichamen, die in Indië verschijnen en er een wezenlijk object in bewerking nemen. Onredelijk is de vestiging, waar de kans van slagen nagenoeg uitgesloten moet worden. Japanners en andere vreemdelingen moeten niet in Oost-Borneo of op N.-Guinea komen om er maar te zitten).

Tropisch Nederland

No. 23 van 6 Maart: Bandoeng, voorheen, thans en in de toekomst, door S. A. Reitsma. (Deze plaats is gesticht op 25 Mei 1810). — Nederlands roeping in Indië. Hare grondslagen in de bevolkingstoestanden, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XXI. — Witte mieren, door M. C. Rouveroy van Nieuwaal. II (slot).

No. 24 van 20 Maart: Een standbeeld van H.M. de Koningin op Curaçao, door C. K. Kesler (met 22 foto's. De onthulling heeft 12 Januari 1933 plaats gehad). — De eerste Roomsche Katholieke kerk te Batavia, 1807—6 Maart 1932, door A. Hallema. — Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XXII.

The West India Committee Circular

No. 899 van 16 Maart: The Architecture of the West Indies, door Arthur J. May. (een historisch overzicht van de architectuur welke door verschillende naties in West-Indië is gebracht. Denen, Hollanders, Franschen en Engelschen speelden allen een rol in de ontwikkeling van West-Indië in het laatste deel van de 16de eeuw en daarna, maar de Engelsche invloed is op de architectuur overheerschend. Van Curaçao zegt de schrijver, dat Willemstad in de oud-Hollandsche stijl gebouwd is. Zijn spitse gevels en oude slavenmarkt ademen de atmosfeer van de oude wereld).

BOEKENSCHOUW.

A Guide for the Study of British Caribbean History, 1763—1834, including the abolition and emancipation movements. Compiled by Lowell Joseph Ragatz, Ph. D. Associate professor of history at the George Washington University, United States Government Printing Office, Washington, 1932.

A new Bibliography of Canada and its Provinces, the West Indies and the Colonial History of America. Being Vol. III of the Catalogue of the Library of the Royal Empire Society, by Evans Lewin. Librarian of the Royal Society. 822 blz. £ 1:11:6.

Diseases of Crop-plants in the Lesser Antilles, William Nowell D. I. C. £ 0:12:6 (0:13:0 over de post). Uitg. door de West India Committee, 14 Trinity Square. Londen. E. C. 3.

Verlag van den toestand der Stadsgemeente Soerabaja. 1931. G. Kolff & Co. Soerabaja. (Een kloek boek van 22 hoofdstukken en 330 bladzijden).

Suriname

Vrijheid van drukpers en persbreidel

Het dagbladzegel en de censuur zijn lange jaren een belemmering voor de ontwikkeling van de journalistiek geweest. Het regeringsreglement van 1865 en de afschaffing van dat zegel, kort nadat zulks in Nederland geschiedde, brachten de journalistiek vooruit en de bladen rezen in Suriname uit den grond om ook weer even snel te verdwijnen.

Dat het reeds vóór de ongeregelheden te Paramaribo de bedoeling was de pers aan banden te leggen, blijkt uit het feit, dat de gouverneur de vier verordeningen tegen revolutionaire woelingen één dag daarvoor aan de Kol. Staten heeft ingediend en dus al lang in de pen waren. De West oefent op de belemmering van de drukpersvrijheid niet zulk een scherpe critiek uit, al vindt zij het wel een zeer ingrijpende bevoegdheid als het Bestuur eenzijdig kan beslissen om de uitgifte van eenig periodiek tijdelijk te verbieden. Zij is ervan overtuigd dat het Gouvernement daarvan geen misbruik zal maken. De Surinamer is scherper en zegt o.m.:

De persverordening bedoelt dus aan den Gouverneur toe te kennen wat onder juristen wordt aangeduid als een „exorbitant recht”. Hoeveel waarborgen zijn daarbij echter voorzien voor een rechtvaardige en billijke toepassing?

Maatregelen tegen pers-excessen zijn noodig. Dat zal ieder weldenkende ruiterlijk toegeven. Maar dienzelven weldenkende zal dit ontwerp toch te ver gaan. Want zij wordt een wapen in de hand van iederen Bewindsman, die een lastigen courancier wil muilkorven, zonder dat deze zich kan verweren. Bij de toepassing dezer verordening zal te veel het subjectieve een rol kunnen spelen.

De courancier, die getroffen moet worden staat genadeloos overgeleverd aan het inzien van den Gouverneur. Er is geen bewijs noodig. Er is geen verdediging toegelaten. Hooger beroep staat niet open. De Gouverneur beslist in eersten en hoogsten aanleg. Hij is aanklager en rechter tegelijk. Hij beschuldigt en hij straft. Zonder eenige rechtsbescherming voor den delinquent.

Het blad acht deze verordening onaanvaardbaar, eischt wijziging op het cardinale punt en vordert terugneming van het exorbitant recht, dat den gouverneur wordt toegekend zonder de waarborgen voor juiste toepassing, die het hedendaagsch recht eischt.

Over de andere verordeningen schrijft zij: „Geen dictatuur, wel vaste hand met forsche greep”.

Wij kunnen hier eenige persdelicten uit de geschiedenis aanhalen en wel toen de West-Indië in 1864 voor 3 maanden werd geschorst, de veroordeeling tot 18 maanden gevangenisstraf in 1871 van den redacteur F. W. Determan (na 2 maanden kwijtgescholden), de veroordeeling van drie uitgever van De Volkshode na het oproer in 1891, de veroordeeling van W. Kraan, redacteur van De West tot 3 maanden wegens beleediging van gouverneur Van Asbeek (die de straf kwijtgeschold), de veroordeeling van den redacteur van De Surinamer pater Verheggen, 20 jaar gelden, wegens laster van den heer Smith, tot een boete van f 100 en de veroordeeling van den redacteur van Suriname P. A. May, wegens beleediging van gouverneur Van Heemstra (niet kwijtgescholden).

Vrachtverlaging van koffieveroedingen.

De Kon. Ned. Stoomboot Mij. wil de koffieveroedingen uit Suriname naar Scandinavië helpen, blijkens de volgende bekendmaking:

Hierdoor deelen wij U mede, dat de Directie van de „Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij” besloten heeft de aansluitingsvracht op koffieveroedingen van Paramaribo via Amsterdam naar de ondergenoemde Scandinavische havens, t.w.: Oslo, Noorwegen, Trondheim, do., Bergen, do., Gothenburg, Zweden, te laten vervallen. In het vervolg zullen dus koffieveroedingen naar bovengenoemde havens tegen dezelfde vracht, als voor rechtstreeksche veroedingen naar Amsterdam genoteerd wordt, worden doorgezonden.

Door deze regeling wordt de koffieveroeding bij veroeding via Amsterdam van Paramaribo naar de drie eerstgenoemde Noorsche havens: Oslo, Trondheim en Bergen met 20/- per 1000 K.G. en naar de Zweedsche haven Gothenburg met 15/- per 1000 K.G. verlaagd.

Britsch-Indiërs

In het verslag van den Stand der immigratie voor het dienstjaar 1932, toegevoegd aan de Surin. begroting voor 1934 lezen wij na de mededeeling over de opheffing van het Immigratiedep. op 1 Sept. 1932, dat in het begin van 1932 een aanschrijving aan den inspecteur voor het onderwijs werd gericht en de besturen van bijzondere scholen, alsmede de districts-commissarissen om vooral de Britsch-Indische bevolking aan te moedigen zich een geslachts- en voornaam te kiezen. Er werd dus meer bekendheid gegeven aan de verordening van 3 Juli 1916 (G. B. 1918 no. 2) tot nadere aanvulling van het burgerlijk Wetboek, waarbij de mogelijkheid werd geopend, dat van contract vrijgekomen immigranten, die zich in Suriname metterwoon gevestigd hebben, en afstammelingen van dezen, onder goedkeuring van den agent-generaal, zich een geslachts- en voornaam kunnen kiezen. Hiervan werd slechts een spaarzaam gebruik gemaakt. Na de aanschrijving hebben zich sedert April 1932 ongeveer 6500 personen voor dat doel aangemeld, terwijl de toeloop blijft aanhouden.

In het 2de nummer van Onze Stem, het Hindostansche blad worden nog tal van redenen aangehaald, welke op de ontevredenheid der Britsch-Indiërs wijzen (welke het hoogtepunt bereikte in den toeloop naar De Kom) na steeds bij bestuursambtenaren aan de doove-mansdeur te hebben geklopt. De menschen die voor hun belangen opkwamen werden gekirt (kluitje in het riet gestuurd). Zelfs worden namen genoemd van ambtenaren tegen wie ze grieven hebben. Een rechtvaardig onderzoek zal zeker tot de bevrediging van deze groote bevolkingsgroep bijdragen.

Een menschlievend bisschop.

Pater Gourtay, Fransch missionaris, die meer dan 20 jaren in Fransche koloniën heeft doorgebracht is tot bisschop van Fransch Guyana benoemd. Zijn diocees

Behangerij - Stoffeerdery
en Beddenmakerij
- Complete Meubilerij -
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553570
5189

omvat de strafkolonie op Duivelseiland, waar zich ongeveer 4000 veroordeelden bevinden. De bisschop heeft verklaard geen bisschop in een paleis te willen zijn, doch hetzelfde harde leven te willen leiden als de bewoners en hen persoonlijk te willen leeren kennen. Moge het verblijf van mgr. Courtaay van korten duur zijn, zoodat wij daaruit de gevolgtrekking willen maken, dat aan het verschrikkelijk menschonterend bagno een eind kome.

Bushrum.

Uit melasse wordt in Suriname een rumsoort bereid. Nu mag wel ieder een toestel voor distillatie bezitten, maar men mag slechts distilleeren onder toezicht van een ambtenaar. De accijns is zeer hoog, f 2,— per liter ad 50 p. alcohol, de grondstof kost eenige centen. Alleen de rum voor binnenlandsche consumptie valt onder den accijns. De uitvoer is vrij van accijns, evenals de brandspiritus, welke ook uit melasse wordt vervaardigd. Het bezitten van een geheime branderij is dus een voordeelig zaakje en velen hebben dan ook clandestien boschrom (om een Hollandsch woord te gebruiken) vervaardigd. Bovendien levert de ongecontroleerde grondstof een gevaar voor de gezondheid op.

Ofschoon reeds eenige jaren het kwaad bestaat en clandestiene branders op heeterdaad betrapt werden, deed het Bestuur niets om het euvel op te heffen. Alleen de op heeterdaad betrapten mochten volgens de Wet van 1887 worden gestraft. Eindelijk heeft het Bestuur midden 1932 een verordening ingediend welke met zware straffen de vervaardiging van boschrom op clandestiene wijze verbiedt. De koloniale kas heeft in de afgelopen jaren groote schade geleden door verzuim van de overheid, die wist, dat er clandestien werd gebrand, maatregelen ter beteugeling te nemen. Hiervan deed het Statenlid A. G. Putscher in de vergadering van 7 Mei 1932 een boekje open, waaruit het volgende bleek.

In 1927 bedroeg de accijns op het binnenlandsch gedistilleerd f 197.000, in 1928 f 202.000, in 1929 f 140.000, in 1930 f 156.000, in 1931 f 123.000 (f 74.000 minder dan in 1927). Hieruit blijkt, dat in de jaren 1929, 1930 en 1931, in welke jaren blijkbaar de clandestiene stokerij hoogtij vierde, de koloniale kas het zeer aanzienlijk bedrag van f 172.000 heeft moeten derven.

In zijn nummer van 7 Maart klaagt De West over de dagelijksche ontdekkingen van geheime stylerijen en schrijft, dat de aanhoudingen zoo talrijk zijn, dat men zich afvraagt, of feitelijk niet op elk perceeltje een bushrumfabrikant woont. Het blad noemt dan aanhoudingen van betekenis van de laatste dagen op in de Orleanskreek en Beekhuizen en zegt, dat men ervan overtuigd is, dat het Bestuur niet in staat is het kwaad uit te roeien met de middelen welke thans worden aangewend, waartoe de groote uitgestrektheid en de weinig bebouwde oppervlakte van Suriname veel bijdraagt, maar intusschen wordt het land voor duizenden benadeeld.

Hetgeen in dezen tijd van grooten nood zeer te betreuren valt.

In Engelsch West-Indië is de boschrom ook goed bekend. Zij gaf den naam Poor man's liqueur aan de Bush-Rum.

Begroting voor 1934.

Een sobere toelichting van 4½ bladzijde bij een somber beeld. Verdere personeelsversoberingen acht de gouverneur niet mogelijk. Nieuwe salarisverminderingen kunnen niet in overweging worden genomen. Ook aan nieuwe bezuiniging op het onderwijs kan niet worden gedacht, noch van verzwakking van de weermacht. Noodmaatregelen, wij schreven dit reeds in een vorig nummer, eischen buitengewone bedragen om den crisis het hoofd te bieden. Het militair hospitaal zal worden omgezet in een burgerinrichting (de hoeveelste maal hebben wij dit gehoord?) en bij aanvullingsbegroting zal f 125.000 daarvoor worden uitgetrokken, daartegenover een gelijk bedrag afgevoerd, dat geraamd was voor den aanvoer van immigranten. Wegenaanleg in de districten, bouwwerken te Paramaribo, steun aan goudelvers en balatableders, steun aan bouwverenigingen voor het tot stand komen van volkswoningen, beschikbaar maken van het land voor

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR

VERLICHTING

VERWARMING

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Notieveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 q. TEL. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEK. TEL. 333128

5382

Alleen voor betere verhuizingen:
STICHTING NAZORG, Den Haag.

Kantoor: ZOMERWEG 139 — Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Telefoon 392179 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKRIJCHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

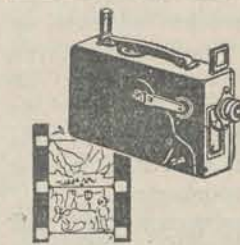
Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 113540

5378

DAAR ZIT 'n GENIEPIG HAARTJE
DAT HET UURWERK STILHOUDT.
WIJ REPAREREN ALLE MERKEN
POLS- EN VE/TZAK-HORLOGES/
MET 12 MAANDEN GARANTIE

J. VAN WILLIGEN en ZONEN
HOEK PIET-HEIN-ZOUTMAN/TRAAT

Nieuwste Huiskino

5016 ook in huur

Afwerken van films

N.V. Focusa Fotax

Alleen Wagenstraat 60-62

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 - Den Haag

Telefoon 117860 - Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen van
Baden, Geysers, Sanitaire Closets, Fonteynen en
Electrische Geleidingen. 5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

den klein-landbouw, aanstelling van een irrigatie-ingenieur (niet voor de eerste maal) trekken in de begroting onze aandacht.

Nederland zal een som van f 2.875.000 moeten bijpassen als steun of f 130.000 meer dan in 1933, maar de Rijksbegroting zal met 6 ton worden ontlast als uitgaven voor de landmacht en den geneeskundigen dienst der landmacht (Hoofdstuk XI). Het rapport Welter eischte vermindering met een millioen, waarvan weder de helft ter beschikking kon worden gesteld voor uitgaven in het belang van de ontwikkeling van het gewest.

De West-Indische Gids staat met een bedragje van f 270 steun op de begroting, evenals in 1933. Er is dus, vergeleken met 1932, een som van f 30 op bezuinigd!

Tuinbouwteelt.

De proeven met groententeelt welke de heer Victor Pitti in Suriname thans uitoefent, blijken goed te slagen. Na 8 jaren in Demerara en Barbados te zijn geweest, heeft hij den tuinbouw met buitenlandsch zaak ter hand genomen. Hij heeft reeds product verkregen van zijn aanplantingen en die naar Nederland gezonden. Zoo zond hij begin Maart, schrijft de Surinamer, weder 47 kisten tomaten (625 k.g.) naar Nederland, nadat telegrafisch van daaruit bericht ontvangen is, dat vroegere tuinbouwproducten in uitstekenden staat aankwamen. De heer Pitti verbouwt tomaten, komkommers, bonen, worteltjes, bieten en sla. Het Landbouwproefstation volgt zijn werk met groote belangstelling. Slaagt hij erin den tuinbouw op groote schaal te doen drijven met hetzelfde succes als de aanplantingen in het klein thans beleven, dan ligt daarin, zegt het blad, een mooie toekomst voor de klein-landbouwers, die dan voor uitvoer kunnen planten.

Studie in de ethnologie.

Met genoegen maken wij melding van het slagen van den heer J. F. E. Einaar voor zijn doctoraal examen in de ethnologie aan de universiteit te Leiden.

Openbare Gezondheidsdienst.

Dr. Lampe, de geneeskundig inspecteur, wordt in April in Nederland terugverwacht. Diens meening zal worden ingewonnen over de lichttherapie bij leprabehandeling, waarover een geschil bestaat tusschen den dienst der volksgezondheid en dr. Denis Mulder in

N. I. Dit onderzoek geschiedt naar aanleiding van de motie-Roep in den Volksraad. Als opvolger van dr. P. Lampe is Dr. P. Cool, hoofd van de pestbestrijding in N. I., tot hoofd van den openbaren gezondheidsdienst in Suriname benoemd. Dr. Cool, die chef van den mil. dienst en chef v. h. mil. hospitaal was van 1922 tot 1925, zal voor de aanvaarding van zijn nieuw ambt vermoedelijk eind Mei uit Nederland vertrekken.

Geschiedkundige sprokkel.

(Uit het Journaal van Gouverneur De Cheusses.)

Langdurige dienst.

Op 15 December 1728 werd een pas verleend aan Andries Gildrys, landpassaat in de compagnie van kapitein Bley om te vertrekken na 27 jaar 6 maanden en 10 dagen dienst volgens eer en plicht waargenomen.

Verbanning.

Op 31 Augustus 1729 schriftelijk permissie gegeven aan Capt. Gerrit Hendrik Buys om met zich mede te mogen voeren de persoon van Joseph Jacob Cohen, die hier gezeselt en voor altoos uit de kolonie verbannen is.

Baten voor het hospitaal.

Op 16 December 1728 werd bepaald, dat soldaten die hunne demissie krijgen, zullen betalen aan den heer Froissard ten voordeele van het hospitaal 4 schellingen. Sur. en die een pas voor 2 maanden krijgen 1 schelling.

Curaçao

De Ruyter-monument op St. Eustatius.

Sedert 1907, toen allerwege in het Koninkrijk der Nederlanden de geboortedag van De Ruyter gevierd is, had St. Eustatius een De Ruyter-gedenkteeken. Gezien hebben wij het nooit, maar, als wij goed zijn ingelicht, was het niet veel bijzonders: een zwart bord met inschrift. Nu is dit vervangen door iets beters: een naald op het binnenplein van het fort Oranje, oprijzend uit een driekantig voetstuk, waarop zich aan de hoeken een kanon bevindt. Het geheel is gebouwd door Openbare Werken; een marmeren plaat met inschrift op den voet is een geschenk van den gouverneur Van Slobbe. Twee maanden geleden — wij vermelden het reeds met een enkel woord — is dit gedenkteeken in tegen-

woordigheid van den gouverneur en familie en van de bemanning van de *Van Nes* onthuld.

De Eerste Kamer.

Indien het even snel gaat als aan de andere zijde van het Binnenhof is de begroting voor 1933 misschien aangenomen, vóór dit nummer van ons blad verschijnt. Nu zijn we nog niet verder dan het Voorloopig verslag.

Ook daarin wordt niet veel blijk gegeven van deskundigheid.

Op het voetspoor van de Tweede Kamer wordt breed uitgemeten het verschil tusschen gouverneur en raad over de begroting en zelfs gevraagd, of wel „met voldoende tact“ is opgetreden, een vraag, waarvoor nu toch waarlijk geen reden is.

Niet anders staat het met den aandrang, dat de gouverneur zich niet zal uitspreken over vraagstukken, die zich in Venezuela tusschen de verschillende politieke partijen plegen voor te doen.

Over twee maatregelen op onderwijsgebied wordt geklaagd; op drankbestrijding aangedrongen, en zoo waar maakt de Eerste Kamer zich tot tolk van Rannucci Beckman (het K. W. eigent zich dit succes toe!) met de opmerking, dat het schijnt voor te komen, dat men in een schoenwinkel bij den aankoop van een paar schoenen een flesch whisky-soda ten geschenke krijgt; tegen dergelijke misbruiken wil de Kamer gewaakt zien.

Van hooger gehalte zeker is de vraag naar het gevolg in economisch opzicht van de vrijdom van belastingen op de bovenwindsche eilanden.

De gouverneur.

Wij vernemen, dat de heer Van Slobbe tegen den zomer met verlof naar Nederland zou komen.

Er is geen enkele reden, waarom oudere collega's een beginnening niet op oorzaak en gevolgen van zijn taak opmerkzaam zouden maken, zoodat hij voelt, dat hij deel heeft aan het bedrijf. Dan hangt het van den jongeman zelf af, of hij niets dan dorre cijfers zal zien, of dat elk cijfer zijn eigenaardige beteekenis heeft, met min of meer romantische bijzonderheden. (Der Organisator).

Uit den Verren Vreemde

Staatsgreep in Siam.

In Juni 1932 vertoefde koning Prajadhipok met de koningin op hun buitenverblijf toen te Bangkok door eenige staatslieden en generaals een staatsgreep werd doorgevoerd, die, in hoofdzaak, er om ging aan den koning het absolute gezag te ontnemen en aan Siam een grondwet te bezorgen. 't Eigenaardige geval deed zich toen voor, dat Prajadhipok geen bezwaar had tegen deze modernisering van zijn vorstelijke positie. Hij verklaarde de constitutie te willen aanvaarden en Loeng Pradit, de leider der beweging, als minister-president de uitvoering van het nieuwe regime te willen opdragen. Naar Bangkok terug gekeerd, werd het vorstenpaar er met jubel ingehaald!

Met de invoering van de grondwet ging die van een parlement gepaard, waarvoor de leden door verkiezingen werden aangewezen. Weldra schrok de regeering echter op van de door haar zelf tot macht en invloed gebrachte geesten en krachten. De extremisten in het parlement gaven uiting aan verregaande communistische ideeën. Bij de eenvoudigen in den lande vond ook hier de theorie van de verdeling van grondbezit zoo veel aanhangers, dat tijdig en beslist optreden noodig werd geacht om een chaos te voorkomen.

Deed zich bij den vorigen staatsgreep het geval voor van den vorst die meeging met de rebelse ministers; nu vond, die minder eigenaardig, de vorst bij zijn staatsgreep van 2 April steun bij alle ministers.

Z.M. vaardigde een decreet uit, waarbij de Siamesche volksvertegenwoordiging wordt ontbonden, de grondwet voorloopig buiten werking is gesteld, en de staat van beleg wordt afgekondigd. In plaats van het parlement is een raad ingesteld, bestaande uit 20 door den koning aangewezen personen; in beraad blijft weer een parlement in het leven te roepen wanneer de omstandigheden zulks wenschelijk zullen maken.

Siam neemt, als eenig onafhankelijk koninkrijk, in Z.- en Z.O.-Azië, een zeer bijzondere plaats in, en de beteekenis van dezen staat weegt voor ons te meer door zijn nabijheid tot ons Aziatisch gebied. Nu de genomen proef, met een op Europeesche wijze geschoeid parlement, faliekant is uitgelopen, is er naar 't ons voorkomt, een rustig tijdperk voor geleidelijke ontwikkeling te verwachten.

Uitspraak in het Oost-Groenland-geschil.

In het Groenland-geschil is de uitspraak eindelijk gevallen. Zij is zoo gunstig voor Denemarken als deze staat ternauwernood had durven hopen. De beslissing is genomen met 12 tegen 2 stemmen, en van deze twee was 1 van den door Noorwegen aangewezen rechter en de andere, die van den Italiaanschen rechter, nog zoodanig in voorwaardelijken vorm geuit, dat zij ook meer pro- dan contra het Deensche standpunt mag gelden.

Wanneer men bedenkt wat er alzo met het voeren en, laat ons zeggen, organiseren van een dergelijk proces gemocid gaat, is voor het afdoen van het geheel niet meer tijd noodig geweest dan vooruit te verwachten ware. Dit neemt echter niet weg, dat de pleidooien een beangstigenden omvang aannamen. Advocaten, staatslieden, professoren, ontdekkingsreizigers, volgden elkander van medio November 1932 tot medio Maart, dagen-, weken-, maandenlang op, zij 't met rustpoozen, om in onuitputtelijk lijkende argumentatie steeds en steeds weer deze twee stellingen tegenover elkander te verdedigen of aan te vallen. De Deensche: Groenland is in zijn geheel Deensch koloniaal gebied. De Noorsche: Het door Noorwegen in 1931 bezette gebied op de Oostkust van Groenland was toen niemandsland.

De Deensche soevereiniteit is door het arrest van 5 April van het Permanent hof van internationale justitie nu als vaststaand erkend. Is deze kwestie hiermede opgelost, feitelijk is nog een tweede zaak hangende, die geheel op dezelfde gronden berust. Immers nadat het geding over de uitgestrekte kuststrook reeds bij het hof aanhangig was gemaakt, ging Noorwegen over tot het bezetverklaren van nog een kuststrook op die zelfde kust van Oost-Groenland, maar meer zuidelijk gelegen. Noorwegen meende zich ook hiertoe gerechtigd. Denemarken bestreed ook dit. Deze kwestie is eveneens voor het Haagsche hof gebracht, maar voor haar kan nu de beslissing tevens wel als gevallen

beschouwd worden. 't Gaat om en over een gelijk geschil, alleen ligt de strook zuidelijker.

Indien door dit proces berusting verkregen is, zullen beide partijen er zich over verheugen dat het gevoerd is. Volgens de uitspraak moet elk harer de zelfgemaakte kosten betalen. Deze zijn hoog. Maar er was onrust en spanning in het hooge noorden. En van den weermstuit bracht dit onrust en spanning tusschen de twee volken. Denemarken komt als overwinnaar thuis uit Den Haag, maar 't heeft belijdenis van zijn goede, vreedzame voornemens afgelegd, op een wijze, die aan Noorwegen alle vrees ontnomen heeft in zijn bedrijf als visscher en jager te veel belemmerd en gereguleerd te worden.

Over den Mount Everest gevlogen.

Wij hebben onlangs 't een en ander verteld over de ondernemingen, die thans weer een aanval doen op den hoogsten bergtop van de aarde, de Mount Everest, in de Himalaja. Terwijl de expeditie, die onder hoofdleiding van Ruttledge de hellingen beklimt, langzaam voortschrijdt, heeft de vliegtuig-onderneming haar taak volbracht. De twee vliegtuigen zijn over den top van 8822 M. gevlogen! In de Himalaja verheft zich ook nog de top, die vervolgens als de hoogste wordt beschouwd, de Kantsjentsjoenga. Ook deze was nooit bereikt. Ook deze is nu overvlogen.

Den 3en April volbrachten de vliegtuigen, waarvan 't eene den markies van Clydesdale, 't andere luitenant Mac Intyre tot bestuurder had, terwijl overste St. W. Blacker als waarnemer en S. R. Bonnett als filmopnemer meevlogen, den eersten vlucht.

De tocht duurde van 8.15 tot 11.30 v.m. Labalu was punt van uitgang en terugkeer. Tegen 9 uur bevonden zij zich op een hoogte van 10 à 11.000 M. De windsnelheid werd als 100 K.M. per uur waargenomen. Te 10.15 uur vlogen de twee machines over den top van den Mount Everest, met een afstand van hoogstens 35 M. tot den top. Een kwartier ongeveer werd boven den top gecirkeld. Het zicht was zeer goed. Het waarnemen en het in-film-brengen geschiedde dus onder gunstige omstandigheden. Van de expeditie Ruttledge werd niets gezien.

De vlucht over de Kantsjentsjoenga is den volgende dag ook geslaagd, maar niet zonder tegenslag afgeloopen. In een vliegtuig zaten Fellowes en Bonnett, in 't andere Ellyson en Fischer. Na over den top te zijn gevlogen is 't eerste vliegtuig tot een noodlanding verplicht geweest, vermoedelijk door een defect aan de benzineleiding. De inzittenden kregen lichte kwetsuren, het toestel werd ernstig beschadigd. Daar het zicht bij dezen tocht nogal belemmerd was, zijn de uitkomsten ook in dit opzicht minder gunstig.

Met dit al is weer iets onbereikbaars bereikt. Of neen, bereikt is de top feitelijk nog niet. Zal de klim-expeditie hierin slagen? Daar liggen, zooals men weet, nog ergens de lijken van Mallory en Irvine, die van de laatste beklimming in 1924 niet zijn teruggekeerd.

Eigenlijk is nog een derde onderneming er in actie. Te gelijk met de twee expedities, die uitgerust zijn onder leiding van wetenschappelijke instellingen, heeft de Gaumont film corporation of Britain een vijftal deskundigen naar het operatieterrain gezonden om opnamen te maken, die wij over eenigen tijd in de cinema op het doek zullen zien.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

Vrijdag 31 Maart trad voor onze afdeling mr. F. G. Schalkwijk op met een voordracht over de Bovenwindsche Eilanden. Daardoor verkregen we een afgerond geheel over „de West” in aansluiting met de voordrachten van Dr. W. G. N. v. d. Sleen. Spr. schetste het Angel-Saksische karakter tegenover 't meer Spaansche der Beneden Windsche Eilanden, maar wees er op dat men zich er toch Nederlander voelde. Daarna volgde een vergelijking over „vroeger” en „nu” met 't weemoedige, dat daar alles „geweest was”. Na de pauze werd een en ander toegelicht met een serie lichtbeelden en herinneringen aan sprekers verblijf aldaar.

De voorzitter dankte mr. Schalkwijk voor zijn prettige causerie en de secr. herinnerde nog eens aan de excursie naar het Koloniaal Instituut, wat wij hier nog eens herhalen: Schriftelijk aangeven vóór of op

Nagekomen Berichten.

18 April; met gelijktijdige storting van f 3.50 (retour Amsterdam, entree, lunch, garderobe en fooi). Vertrek 24 April, 8.29 van station Apeldoorn, verzamelen 8.19 in de hal; terugreis met trein naar keuze.

Adres: Jagersweg 42, giro nr. 93038 van J. C. Baars te Apeldoorn.

DE SECR.-PENNINGM.

Afdeling Nijmegen.

Films in het Olympiatheater op 8 April 1933 n.m.

1. Met de Mij. „Nederland” naar het land der Pyramiden.

2. Het bezoek aan Bali in 1929 van den Kroonprins van België en gemalin.

De afd. voorzitter besprak in zijn openingswoord het feit, dat van Marxistische zijden in deze verkiezingsdagen weer danig wordt gewerkt met de leuze „Indië los van Nederland” en dat hij een paar uren te voren die leuze zelfs op een aanplakbiljet had gelezen, aangevuld met de woorden „Nu reeds!” Hij wees in verband daarmee op de dringende noodzakelijkheid om door verbreiding van meer en betere kennis en van onpartijdige en onzelfzuchtige belangstelling betreffende Indië de tienduizenden Nederlandsche mannen en vrouwen, die dit deel van het Nederlandsche Rijk slechts van de Lagere School of erger nog slechts uit tendentieuze partijlectuur kennen, minder vatbaar te maken voor genoemde leuzen. Zij bedreigen immers onder meer ook het materiele bestaan van duizenden Marxistisch gezinde landgenooten zelf en doen daarom uit de monden hunner leiders aan als dwaasheid of huichelarij. Noodzakelijke kennis en belangstelling tracht ook en vooral „Oost en West” te verbreiden, te meer waar in deze vereeniging plaats is voor elke staatkundige, economische of godsdienstige meening, die sympathiseert met of althans niet vijandig staat tegenover de leuze: „Oost en West en Nederland, krachtig door het Rijksverband”. Daarom drong de voorzitter voor de zooveelste maal er op aan, niet alleen om lid te blijven of te worden, maar ook om in allerlei kringen nieuwe leden te werven en zodoende mede O. en W. financieel in staat te stellen zijn doeleinden krachtiger na te streven. Bovendien wekte de voorzitter op tot aandachtige lezing van ons orgaan „Het Koloniaal Weekblad”, waarin vooral de laatste maanden artikelen of bijdragen voorkwamen die op zakelijke en overzichtelijke wijzen belangrijke gegevens inzake Groot-Nederlandsche binnen- en buitenlandse politiek verschaften.

Na een korte inleiding van den heer L. D. Petit, die het vertooningsrecht bezit voor eenige ook voor Oosten West belangwekkende films, welke dan ook vooral in de laatste maanden voor verschillende afdelingen werden vertoond — een paar ervan vroeger ook te Nijmegen — zagen wij de met goede en passende mechanische muziek verduidelijkte en veraangename smalfilm van een reis met een der grootste passagiersschepen der Mij. Nederland van Amsterdam over Southampton, Algiers, Genua naar Port Said en vandaar terug naar Genua. Zij geeft een bijna volledig beeld van alle handelingen en toestanden, inrichtingen en bedrijven aan boord van zoo'n schip, die voor de

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**
J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
BELASTINGADVISEUR 5615
Ook Indische Inkomsten- en Vermogensbelasting
van 9—12 en 2—5 uur
te 'S-GRAVENHAGE, Jullana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

verzorging, verpleging en verstrooiing van eenige honderden passagiers, kinderen inbegrepen, van belang zijn. Verder geeft de film treffend mooie beelden van zeeën en luchten, havens en kusten, van vreemd stadsleven en vreemde volkstylen en verschijnselen. Bovendien brengt de film ons met eenige passagiers per spoor of auto, op kameel of ezels, naar schoone of belangwekkende streken ver van de door het schip aangedane havens, uitstapjes evenwel, die door tusschenkomst der Mij. Nederland worden voorbereid en uitgevoerd; zoo b.v. die naar de Italiaansche meren en naar Caïro en de Pyramiden.

Ofschoon deze film in de eerste plaats het toerisme met schepen van genoemde maatschappij propageert, valt zij stellig ook binnen het trouwens ruime kader van Oost en West. Dit doet zij onder meer door de gedachte te verlevendigen, hoe dergelijke groote, snel en veilig varende schepen, die tevens zijn hotel en restaurant, bioscoop-, dans-, gymnastiek- en concertzaal, en zelfs sportterrein, dagbladbedrijf, ziekenhuis en wetenschappelijk laboratorium, alleen daarom onder Nederlandsche vlag en Nederlandsche bemanning varen, omdat Indië niet los is van Nederland en dat daarom door den bouw en de exploitatie van zulke schepen aan tienduizenden Nederlandsche mannen en vrouwen intellectueelen en lichamelijken arbeid wordt verschaft.

Tot slot werd — eveneens door tusschenkomst van den heer Petit — een korte, gewone, film vertoond betreffende het bezoek in 1929 aan Bali door den kroonprins van België en gemalin. Zij gaf ons zeer mooie beelden uit het dagelijksche, het bedrijfs- en het kunstleven der Balineezen en verlevendigde in ons de wetenschap, dat het kleine Bali een eenige plaats inneemt in ons tropisch Nederland.

Vermelding verdient nog, dat ons lid, de heer Veerhoff, directeur v. h. Olympiatheater, waarin de afdeling voor haar filmvoorstellingen steeds en zake-lijk belangeloos gastvrijheid geniet, in de pauze een serie krachtige propagandaleuzen ten dienste van Oost en West en verwante belangen op het witte doek deed brengen. Helaas werd deze overigens geslaagde bijeenkomst slechts door 82 leden, introducés en betalende niet-leden bezocht, wat wellicht ook te wijten is aan bij het adverteeren gemaakte fouten.

Deze bijeenkomst is de laatste geweest vóór September a.s. Maar er wordt gedacht over een bezoek onder deskundige leiding aan het Kol. Instituut te Amsterdam in de volgende maand, re'sk. h. en t. 3e kl. f 3.—, 2de kl. f 4.—, lunch f 1.—, waaromtrent binnenkort meer in het K. W.

Nijmegen, 9 April 1933.

Namens 't Afd. Secretariaat.
C. C.

Afdeling 's Gravenhage.

Mahamoelia-film.

Kennisgeving, dat op Maandag 24 April 1933 des avonds 8 uur in de groote zaal van het Excelsior-gebouw, Zeestraat 57 alhier, de Mahamoelia-film, deel uitmakende van het filmwerk „De Maha-Cyclus” van de N.V. Polygoon-filmfabriek te Haarlem, zal worden vertoond.

Leden en begunstigers(sters) hebben met één huisgenoot toegang op vertoon van hun lidmaatschap-tevens contributiekaart 1933.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeling Utrecht en Omstreken.

Voor de Kon. Vereeniging „Oost en West”, afd. Utrecht, de Kon. Vereeniging „Onze Vloot”, de Plan-ciusstichting en de Utrechtsche Indologen Vereeniging kwam dr. L. H. Grondijs Donderdag 6 April aan de hand van lichtbeelden vertellen van zijn jongste reis door Japan, Mantsjoerije en China.

Op buitengewoon boeiende wijze gaf spreker een overzicht van de voorgeschiedenis en den huidige toestand in de door hem bezochte streken, om daarna bij zijn lantaarnplaatjes nog allerlei merkwaardigs te verhalen van land en volk en de vele autoriteiten waarmede hij persoonlijk contact had.

De talrijke aanwezigen dankten na afloop Dr. Grondijs met een warm applaus voor zijn duidelijke,

geestige voordracht. De voorzitter der afd. „Utrecht en Omstreken” der Kon. Ver. „Oost en West”, prof. L. van Vuuren, sprak het openings- en slotwoord.

DE SECRETARESSE.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Herdenking 400e verjaring van den geboortedag van Prins Willem van Oranje.

Bij de openbare plechtigheid der kranlegging aan het standbeeld op het Plein alhier, Zaterdag 22 dezer, des n.m. te 3½ uur, zal onze Vereeniging vertegenwoordigd worden door het Dagelijksch Bestuur, bestaande uit de heeren R. Zuyderhoff, algem. voorzitter; F. van Peski, onder-voorzitter; F. H. W. J. R. Logeman, lid; F. H. A. van der Brugh, algem. secretaris en J. Dolk, adjunct-secretaris.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Den heeren Secretarissen der afdelingen, die hun jaarverslag nog niet hebben ingediend, wordt beleefd verzocht dit verslag alsnog te zenden aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, K. Voorhout 6.

VAN DE REDACTIE.

Wij ontvingen in dank van de Nederlandsche Reisvereniging haar Jaarboek 1933, dat er keurig verzorgd uitziet en talrijke gegevens bevat, onmisbaar voor hen, die dit jaar een reis of uitstapje willen maken. Voorts vestigen wij er de aandacht van onze lezers op, dat de N. R. V. ook dit jaar weder gedurende eenigen tijd dagelijks tochten organiseert, met schitterende pas gebouwde wagens, naar de bloembollenvelden. Men vrage inlichtingen bij het Centraal Bureau der N. R. V., Laan van Meerdervoort 53d, Den Haag, telefoon 333966, alwaar kosteloos plaatsen vooruit besproken kunnen worden.

De Indologen Tooneel- en Muziekvereniging, (subvereniging van de Indologen Vereeniging te Leiden) stelt zich voor op Zaterdag 22 April a.s., aanvang 8 uur, ten bate van het Crisis-Steun-Comité van Ned.-Indië, in het theater „Excelsior”, Zeestraat, Den Haag, een reprise te geven van het met groot succes door haar opgevoerde Amerikaanse detective-stuk „De Rat” van Mary Roberts Rinehard en Avery Hopwood, naar het bekende boek „The circular Staircase”. Na afloop groot bal tot plm. 4 uur met medewerking van „De Flie-refluiters”, o. l. v. H. v. d. Tas.

Tijdens het bal treden op: Darja Collin met Igor Schwesoff en David Grey, dansers van het Nijnski-ballet; Dick van Driest, conférencier.

Geén liefdadigheidsfeest-prijzen.

Kaarten verkrijgbaar à f 2,— (incl. rechten) bij: J. P. van Loon, 2e Sweelinckstraat 133, Den Haag; W. Ketting Olivier, Voltastraat 16, Den Haag; Algemeen Secretariaat „Oost en West”, Korte Voorhout 6, Den Haag; Excelsior Theater, Zeestraat, Den Haag; K. E. O. von Bose, Koninginnelaan, Voorburg; P. H. Schrauwen, v. Zuylen v. Neyevelstraat 37, Wassenaar.

K. N. I. L. M. verslag 1932.

Aan het jaarverslag over 1932 van de Kon. Ned. Ind. Luchtvaartmaatschappij is het volgende ontleend:

Tengevolge van de economische crisis liep het passagiers- en goederenvervoer op de regelmatige luchtlijnen terug. Het daalde echter slechts in dezelfde mate of minder dan het vervoer met andere transportmiddelen.

Tezamen met het feit, dat in 1932 in den loop van het jaar een geleidelijke stijging in het vervoer was waar te nemen is dit een bewijs, dat het luchtverkeer ten volle bestaansrecht in Ned.-Indië heeft en dit kan ondanks de lagere cijfers tot tevredenheid stemmen.

In totaal zijn in 1932 18666 passagiers, 65.986 K.G. goederen en 19.470 K.G. post vervoerd.

Nieuwe lijnen.

Daar de resultaten van de wekelijksche lijn Singapore—Medan v.v. beneden verwachting bleven, werd deze verbinding, die in Augustus 1931 begonnen was, op 1 Februari 1932 voorloopig opgeheven.

Voor zoover daarmede geen belangrijke kosten waren gemoeid, werd de verkenning en bestudeering van nieuwe routes voortgezet, echter konden wij niet geraken tot het tot stand komen van nieuwe luchtlijnen. Ook het Gouvernement moest zich zeer beperken en kon wegens de ongunstige omstandigheden geen gel-

den uittrekken voor het aanleggen van nieuwe vliegterreinen, het bouwen van hangars e.d.

In samenwerking en in overleg met de K. L. M. werden onderhandelingen geopend met de Regeering van Australië, teneinde door een aansluitende lijn van de K. N. I. L. M. op de Holland-Indië verbinding van de K. L. M. te komen tot een luchtlijn Australië—Europa. Deze onderhandelingen waren gebaseerd op de handelsbetrekkingen tusschen Australië en Ned.-Indië en op de mogelijkheid de K. L. M. een welkome aanvulling te geven door het vervoer van de Australische mail.

Ondanks het feit dat een zeer voordelig aanbod werd gedaan werden de voorstellen van de K. N. I. L. M. en K. L. M. niet door het Australische Gouvernement aangevaard.

Dienstregetmaat.

Deze bedroeg op alle trajecten 100 % behalve op het traject Batavia—Bandoeng, waar de regelmaat 99,68 % bedroeg. Tweemaal bleek het op dit traject in den namiddag door slecht weer onmogelijk het gebergte binnen te vliegen.

In 1932 werden gemaakt 2931 vluchten in 5284 uren, waarin 858.358 K.M. werden afgelegd. De totale afstand sinds de opening der luchtlijnen tot 1 Januari 1933 afgelegd bedraagt 3.130.398 K.M.

Gedurende het verslagjaar werden 961.057 ton/K.M. geproduceerd.

Vreemde vliegtuigen.

Aan verschillende zgn. sportvliegers, meestal op weg van of naar Australië, werd door de K. N. I. L. M. hulp verleend.

Vracht.

De afname t.o.v. 1931 is voor het grootste gedeelte te wijten aan het verminderde bloemenvervoer van Bandoeng naar Batavia en Palembang en van Soerabaja naar Semarang en Batavia. Op bloemen, die een luxe artikel vormen, werd begrijpelijkerwijze in de slechte tijden sterk bezuinigd. Alleen van Java naar Singapore nam het bloemenvervoer eenigszins toe.

Om bezuinigingsredenen nam het aantal niet regelmatige zendingen in het afgelopen jaar af.

Postvervoer.

Het postvervoer tusschen Java en Medan in aansluiting op de mailbooten nam af. De Bandoenglijn geeft een vrij belangrijke stijging te zien. Over het algemeen genomen bleef het postvervoer ongeveer gelijk aan dat van 1931, hetgeen een zeer bevredigend resultaat genoemd mag worden. Ruim 1.300.000 brieven werden vervoerd.

Het vervoer van luchtpostpakketten op 1 Juli 1932 ingesteld beantwoordde nog niet aan de verwachting. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het feit, dat het publiek, vooral in de plaatsen, welke niet door onze vliegtuigen worden aangedaan, nog niet voldoende bekend is met deze betrekkelijk goedkope doch zeer snelle verzendingswijze, welke geldt tusschen alle plaatsen in Ned.-Indië, en naar en van de Straits.

Rondvluchten.

De deelname hieraan was t.o.v. 1931 meer dan verdubbeld; 7985 personen namen er aan deel, voor het overgrote deel Inheemschen. Behalve in de regelmatig door ons aangedane luchthavens werden met veel succes rondvluchten gehouden in andere plaatsen op Java, Sumatra en de Kleine Soenda-eilanden.

Een propaganda-campagne op de scholen had tot resultaat, dat ruim 1300 kinderen den luchtdoop ontvingen.

Speciale vluchten.

Behalve de gewone toeristenvluchten naar de Bromo, Tangkoeban Prahoe, Slamet en eenige langere vluchten zooals van Bandoeng naar Djokja, bestond in 1932 een zeer groote belangstelling voor reclamevluchten. Over geheel Ned.-Indië werden ongeveer 50 vluchten gemaakt, waarbij eenige millioenen strooibiljetten werden uitgeworpen. Vermelding verdient een reclamevlucht van Medan naar Noord Sumatra tot Kota Radja en Sabang.

Een oriënteringsvlucht werd naar de Kleine Soenda-eilanden tot Timor Koepang toe gehouden.

K. L. M. Holland—Indië lijn.

De Nederland—Indië vluchten werden met bewonderenswaardige regelmaat uitgevoerd. Slechts één geval kwam voor met de „Ibis”, welke door zwaar moessonweer bij Kohlak averij kreeg. De „Duif” werd als reserve-toestel gestuurd en leverde de post op denzelfden tijd in Amsterdam af als de „Ibis” dit gedaan zou hebben.

Het postvervoer is bevredigend, ongeveer 270 K.G. werd gemiddeld per week uit Indië verstuurd. In het begin van 1932 bedroeg dit maandelijks 241 K.G., terwijl dit de eerste maanden van 1933 tot 295 K.G. is opgelopen.

Dit vervoer breidt zich dus steeds uit.

Ook het passagiersvervoer bleef toenemen. Om deze reden en ook om een snellere overkomst te bevorderen, werden in de 2e helft van 1932 uitsluitend de nieuwere F XVIII vliegtuigen door de K. L. M. gebruikt.

Namen en adressen der Afdelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
 Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
 Arnhem: H. A. Kraaijenbrink, Ernst Casimirlaan 60.
 Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
 Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.
 Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
 Curaçao: H. J. C. Bodenburg Hellmund, Willemstad.
 Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
 't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
 Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.
 Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
 Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
 Leeuwarden: C. J. B. Boekwilt, Ferd. Bolstraat 32 Hui-
 zum (bij Leeuwarden).
 Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
 Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogen-
 straaten, Berg en Dalsche weg 134.
 Suriname: M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat
 35, Paramaribo.
 Rotterdam: F. A. Vervloet, Mathenesserlaan 264 h.
 Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37,
 Enschedé.
 Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hierony-
 musplantsoen 8.
 Zwolle: J. Kramer, Sophiastraat 13.

INTERNAAT

**Gelegen in RIJSWIJK (Z.-H.)
 Regentesselaan 9**

**Speciaal adres voor „lastige” kinderen
 Studie onder toezicht
 Voorlichting — Karaktervorming
 Aan het internaat is een Part. Handels-
 dag- en avondschool verbonden
 Prima referenties
 De Directeur:
G. DEKKER
 5571 Dir. Haniaschool B en C**

**Rusthuis „MON REPOS” Juliana van Stolberglaan 78
 Den Haag — Tel. 720444**
 Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende,
 herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige ver-
 pleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden.
 Overigens keuze geneesheer vrij. **Dag en nacht verpleging.**
 Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

**Heeren Verlofgangers en Repatrieerenden: U behoeft
 in Holland Uw 5253**
„DIËNG” en MAC GILLAVRY
 Cigarettes niet te missen. — Steeds voorradig bij
 Sigarenmagazijn „DELI”, Den Haag
LAAN VAN MEERDERVOORT 38. Telefoon 330001.
 Deze cigarettes zijn Import van zuivere Javatabak.
 Franco toezending door het geheele land.

FIRMA

G. J. van Gils
 NACHTEGAALSTRAAT 58
 TELEFOON 12173-UTRECHT

 BINNEN-EN BUITENLANDSCH GEDISTILLEERD
 BELEGEN WIJNEN—BIEREN—LIMONADES
 5402

G. P. I. C.
Gemengde Personeel Inkoop Centrale
 verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en
 Stofzuigers. Alles merkartikelen.
 Leden van Oost en West 20% korting. 5403
 Bezoekt onze Showrooms
C. P. Thielestraat 24, Rotterdam

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mr. J. E. IJsebaert, controleur bij het B. B., St. Jan-
 steen (Abedale); W. Bruijn, loods 1e klasse te Soerabaja,
 Julianalaan 36a, Hillegersberg; mevr. G. Meiboom,
 onderwijzeres bij het openbaar westersch lager onder-
 wijs, Muiderstraat 27, Amsterdam, C.; mevr. J. E.
 Avontuur-Maitimo, 1e commies bij het kantoor van den
 inspecteur van den dienst der Volksgezondheid, Poste-
 Restante, Amsterdam; F. C. van Wagenveld, school-
 hoofd bij het openbaar westersch lager onderwijs, Lan-
 gestraat 102B, p/a. J. D. Lammerts van Bueren, Amers-
 foort.

Met Pensioen.

J. L. P. Zondag, opperhoutvester bij den Dienst van
 het Boschwezen, Lawicksche Allee 18, Wageningen,
 p/a. dr. J. M. v. d. Hoogt; U. Fagginger Auer, resident
 van Tapanoeli, Valeriusstraat 98, Den Haag; mr. P. N.
 v. d. Stok, raadsheer in het Hoogerechtshof, Pension
 Jorissen, Joh. v. Oldenbarneveltlaan 76, Den Haag.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

„Mädchen zum Heiraten”.

Gerda Arnold	Renata Müller
Robert Goll	Hermann Thimig
Paul (zijn broer)	Wolf Albach-Retty
Willi (idem)	Gustl Stark—Gstettenbauer
Sigurd Bernstein, huwelijksmakelaar,	Fritz Gruenbaum
Alois Novak heerenboer uit Lobowitz,	Szoeke Szakall
Mevrouw Krause	Gertrud Wolle
Korten, directeur van de gramfoon- platenfabriek,	Oskar Sima
Meyer, secretaris bij Bernstein,	Willy Grill
„Muziek uitgevoerd door het „Mikro Jazz und Konzert-Orchester” en de „Melody Gents”.	

Verkorte inhoud:

Het valt niet mee, wanneer je, zooals Robert
 Goll, van het kleine salaris, dat je als reclamechef
 van een gramfoonplatenfabriek verdient, nog twee
 jongere broers moet onderhouden, die beiden niets
 verdienen, daar de een het weinig lukratieve be-
 roep van kunstschilder uitoefent en de ander nog
 op de schoolbanken zit. Vrouwelijke hulp kan er
 dan ook voor dit vrijgezellenhuishouden niet meer
 af en bijgevolg is het er een complete janboel.
 Meer dan eens per week komt Robert dan ook
 te laat op kantoor en vaak nog zonder eerst
 een behoorlijk ontbijt gehad te hebben. Gebeurt
 het dan nog, zooals vandaag, dat Bernstein, de

huisheer (die tevens het beroep van huwelijks-
 makelaar uitoefent) hem eerst nog even op komt
 houden, omdat de huishuur al drie maanden achter
 is, dan is er voor Robert zeker geen kans meer
 om dien dag nog op tijd op de fabriek te komen.

Gelukkig voor Robert werkt er op de fabriek een
 meisje, dat voor Robert een ruim plaatsje in
 haar hart bewaard heeft, Gerda Arnold heet zij en
 ze is toonmixer. Met vrouwelijke list weet zij den
 directeur om den tuin te leiden, zoodat deze van
 Roberts te laat komen niets bemerkt en Robert
 tenminste dien dag zonder eerst onaangenaamheden
 gehad te hebben aan zijn werk kan gaan. Hij is
 er Gerda dankbaar voor en hij fuift haar dien
 avond op een opera, waarvoor hij juist twee vrij-
 kaartjes heeft ontvangen.

In de pauze treffen zij hun directeur in gezelschap
 van juffrouw Holbach, de dochter van een
 bekenden grootindustriël. Juffrouw Holbach wordt
 aan Robert voorgesteld en zij noodigt hem uit
 haar in den loop van de week te komen opzoeken
 op haar villa. Gerda, die de invitatie aanhooren
 moet, maar niet uitgenoodigd wordt, ziet in haar
 direct een gevaarlijke mededingster in den strijd om
 Roberts hart. Als Robert nog voor de rest van
 den avond in de loge van juffrouw Holbach en
 den directeur wil plaats nemen, loopt Gerda woedend
 weg.

Gerda wil niet, dat het rijke meisje Robert
 inpalmt en zij verzint een middel om Robert voor
 goed aan zich te binden. Ze neemt 14 dagen va-
 cantie en weet het klaar te spelen, dat zij door
 Paul, Roberts niets vermoedende broer, als huis-
 houdster wordt geaccepteerd. Wanneer Robert des
 avonds thuis komt vindt hij tot zijn groote ver-
 rassing, in plaats van de gebruikelijke rommel, een
 gezellig gedekte tafel in een opgeruimde kamer.
 Gerda's plan zou direct doel getroffen hebben,
 wanneer Bernstein, behalve huisheer niet tevens hu-
 welijksmakelaar geweest was.

De achterstallige huishuur zit hem dwars en als
 hij nu hoort, dat Robert in kennis gekomen is met
 de rijke juffrouw Holbach, stelt hij alles in het werk,
 om die twee tot een huwelijk te brengen. Het mes
 snijdt zodoende van twee kanten. Trouwt Robert
 met een vermogend meisje, dan is Bernstein ver-
 zekerd van zijn huur, trouwt hij bovendien met een
 vermogend meisje dank zij de bemiddeling van
 Bernstein, dan is deze bovendien nog verzekerd
 van een goede makelaarsprovisie.

Maar ook Gerda vergeet niet haar tegenzetten
 te doen. Bernstein heeft nog een client: Alois
 Novak, een heerenboer uit Lobowitz. Tot Roberts
 groote ontsteltenis maakt Gerda plotseling haar
 verlovings met Novak bekend. Terstond is hij juf-
 frouw Holbach vergeten en hij verhindert het huwe-
 lijk van Novak met Gerda, door haar zelf tot vrouw
 te vragen.

Bernstein is radeloos. Gelukkig voor Alois Novak
 heeft Bernstein voor hem nog een reservebruid
 in petto, maar Gerda en Robert vormen nu een
 paar, dat elkaar gevonden heeft zonder dat Bern-
 stein er een cent provisie aan verdiend heeft en
 dat is iets, wat hij maar slecht verdragen kan.

Mutatiestaat van 5 tot 12 April '33

Nieuwe Leden:

Mejuffrouw M. N. H. Hagnauer, Leerares, Den
 Haag, Ieplaan 17.

R. I. P.

L. P. van Mourik, Oud-Kapitein N.-I.L., Amster-
 dam, Beethovenstraat 8 huis.

Voorgesteld door:

den leider van het Informatiebureau.

L. Nadort, Oud-Luitenant-Kolonel der Intendance,
 Weltevreden, Oud Gondangdia 17.

Adresveranderingen:

Fr. van den Bosch, van: Amsterdam, Nieuwe weg
 26, naar: Overveen, Prins Mauritslaan 116.
 Ds. J. L. Brinkerink, van: Pontianak, naar: Arnhem,
 Sicknesslaan 13.
 C. W. L. Cohen, Gep. Hoofdkantoorhoofd 1ste kl.
 P.T.T., van: Weltevreden naar: Lunteren, Bosch-
 rand 15, p.a. familie Klaus.
 D. M. Hollestelle, Controleur 1ste kl. B.B., van:
 Tjalang (Atjeh) naar: Goes.
 Mevrouw A. Klein Lanckhorst—Detmar te Apel-
 doorn, thans Soerensche Weg 92.
 J. M. Feuerstein, Leiden, van: Oegstgeesterlaan 16a,
 naar: Oude Singel 54.
 J. Erenstein, Groningen, van: Jozef Israëlstraat 57,
 naar: H. W. Mesdagstraat 52.
 Mevrouw E. W. van der Goot—Haan, Groningen,
 van: Helperbrink 11a, naar: O. Ebbingestr. 31A.

L. Pyttersen, Groningen, thans: Kraneweg 33.
 Dr. Hendrik Muller, van: München terug naar: Den
 Haag, Bezuidenhout 273.
 F. W. Berenbak, Den Haag, van: Heerengracht 46,
 naar: van Heutszstraat 177.
 E. F. G. Townsend, Ass.-Resident, m.v., Den Haag,
 van: Piet Heinstraat 100, naar: Laan van Meer-
 dervoort 134.
 W. Versluijs, Oud-Opperhoutvester in N.I., Den
 Haag, van: Sweelinckplein 74, naar: Wilhelmina-
 straat 135.
 H. van Ree, Kolonel der Intendance, thans: Ban-
 doeng, Biltonstraat 6.
 F. H. Sanders, Gep. B.B.-Ambtenaar, thans: Ban-
 doeng, Dr. Salehweg 10.